БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИИЛЕРИ, КАТЫЖЫҢАР!

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ, КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1925 чылда үндезилетиннген.

1951 ИЮЛЬ 18 СРЕДА № 141 (2315)

ӨРТЭЭ 20 КӨП

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

Совет Эвилелинде (1 арын).
Облпрофчөвүлелдиң ийиги пленуму (1 арын).
Сиген кезилдезиниң темпизин хүн-бүрү күштелдирер (1 арын).
Партия амыдыралы: М. Марташ. — Каадырлар-биле ажылды күштелдирер (2 арын).
Д. Рылов. — Массаның иштинге политиктиг агитацияны хүн-бүрү чорудар (2 арын).
С. Тушков. — Колхозтарга күш-ажылдың сагылга-чурумун быжыглаар (3 арын).
А. Соболева. — Мал чемнерин силостаары (3 арын).
КНО-да АКШ-тың төлөөлекчизи Остинге Я. А. Маликтиң болгаш С. К. Царапкиннің чагаазы (4 арын).
Кореяда болуушкуннар (4 арын).
Кореяга тайбыңчыдылга дугайында чугаалажыышкынга (4 арын).

Лекция пропагандазын улам калбартыр

Совет улус социализмден коммунизмче шилчиирин херек кырынга боттандырып турар үеде удуртукчу каадырларның идеялыг деңнелин бедидери, ажылчы чоннарны совет патриотизмниң ёзузунга кижизидери партия организацияларының чугула сорулгазы болур. Политиктиг болгаш эртемниң темаларының, база марксизм-ленинизмниң теориязының айтырыгларының талазы-биле илеткелдерни болгаш лекцияларны номчуулу улустуң коммунистиг кижизидилгезиниң херээнде улуг черни эжелеп турар.

ВКП(б) Төп Комитеди «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзун» парлап үндүргени-биле холбаштыр партия пропагандазын чорударының дугайында 1938 чылдың ноябрь 4-те үндүрген төөгүлүг доктаалынга: «марксизм-ленинизмниң пропагандазының чугула методу болур лекцияны практикага чорудар. Эки белеткетинген, утка шынарлыг лекция болза, «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курсун» болгаш марксизм-ленинизмниң чогаалдарын бот-өөредилге-биле өөренип турар эштерге улуг дузаламчы болур. Ол ышкаш бүгү делегей байдалының айтырыгларының талазы-биле болгаш тус-тус теоретиктиг болгаш политиктиг айтырыглар талазы-биле лекцияларны тургузары чугула» деп айыткан.

Бистиң области дыка хөй партия организациялары лекция пропагандазын удуртурунуң талазы-биле биче эвес дуржулгазын мөөңнеп алган. ВКП(б) райкомнарының чанында лекторлар бөлүктериниң тус-тус кежигүннери оларга дааскан ажыл-херекке улуг кичээнгейлиг болуп, чоннуң мурнунга лекцияларны болгаш илеткелдерни үргүлчү номчуп турар. Шак ындыг эштер болза, партияның Барыын-Хемчик райкомунуң секретари эш Назын-оол, Тес-Хем райкүүскомунуң даргазы эш Түрген-оол, партияның Каа-Хем райкомунуң секретари эш Хорлуг-оол, Тес-Хемниң машина-трактор станциязының директорунуң политика талазы-биле оралакчызы эш Туванчап болгаш оон-даа өскелер болуп турар.

Ындыг болза-даа, бистиң области лекция пропагандазының идей-политиктиг деңнели болгаш калбарыышкыны бистиң большевик партияның салып турар бедик негелделерин ыракта чедир харыылавайн турарын миннир херек. ВКП(б)-ниң элээн хөй райкомнары, ылангыя Бии-Хемниң, Чаа-Хөлдүн, Таңдының, Бай-Тайганың партия райкомнары сөөлгү үеде лекция пропагандазынга кичээнгейни канчаар-даа аажок кошкаткан. Политик болгаш эртем билиглер нептередир талазы-биле Бүгү-эвилелдиң Тыва салбыры бодунуң күштерин кончуг четпес ажыглап турар. Областың культура-чырыдыышкын албан черлериниң килдизиниң чанында лекция бюрозу кончуг багай ажылдап турар. Чамдыкта колхозтарның, үлетпүр бүдүрүлгениң, партия организацияларының практиктиг сорулгаларындан хоорук, идеялыг деңнели куду лекцияларны номчуп турар.

Политик болгаш эртем билиглер нептередир талазы-биле Ниитилелдиң чингине кежигүннери база чаржыкчы кежигүннери Улуг-Хем районда — 40 ажыг кижи, Чөөн-Хемчик районда—38 кижи, Танды районда—31 кижи, Бай-Тайгада районда—26 кижи санатынып турар хирезинде ниитилелдиң кежигүннериниң хөй кезии область болгаш районнар салбырларының хүн-бүрүдеги ажыл-чорудулгаларынга киришпейн турар. Чижээ, ниитилелдиң Барыын-Хемчик районда салбырының оргкомитединиң секретари, район эмнелгезиниң эргелекчизи, дээди эртемниг эш Исаева 1951 чылда чаңгыс-даа катап лекция номчуваан. Ол ышкаш кол эмчи эш Сегленек болгаш Кызыл-Мажалык МТС-тиң агроному эш Огурцов олар лекциялар номчувайн турар.

Ындыг болза-даа, чүгле лекцияларның санының дугайында сагыш салбайн, оларның шынарын бедидер, утказын экижидер ужурлуг. Партия райкомнары болгаш хоорком лекцияларның бедик идеялыг деңнели — лекция пропагандазында кол чүве деп чүвени эки билир ужурлуг. 1909 чылда В. И. Ленин: «Школа бүрүзүнге эң-не чугула чүве—лекцияларның идей-политиктиг угланыышкыны болур. Ол угланыышкынны чүнүң-биле тодаргайаарыл? Бо бүгүнү чүгле лекторларның составы-биле тодаргайлаар» деп бижээн. Лекторларның хүрээлеңинде ам колдуунда лекция ажылдарының дуржулгазы чок аныяк эштер келгени билдингир. Теоретиктиг билиг бедидер талазы-биле оларга бүгү талалыг дузалаар, лекция пропагандазынга мергежиир талазы-биле оларның чүткүлүн деткиир херек. Партия организациялары лекторларның семинарларын теорияның болгаш агар байдалдың, лекция ажылдарын организастаарының болгаш оон методиказының айтырыгларының талазы-биле айтырыгларны ол семинарларга тургузар ужурлуг.

Бүгү лекция пропагандазы бистиң социалистиг Төрээн чуртувус дээш, улуг совет улус дээш, совет ниитилелдиң удуртукчу болгаш башкарыкчы күжү—большевик партия дээш чоргааралдың күзел соруу-биле организастатынган турар ужурлуг. Лекторлар болгаш пропагандистер бистиң социалистиг тургузугнуң капиталистиг тургузугдан артык күштүүн, совет культураның буржуаз культурадан артык күштүүн көргүзер, дайын сөөлүндеги беш чыл планының түннелдерин пропагандалаар, даштыкы политиказын, оон тайбың дээш, улустарның хосталгазы болгаш хамаарышпас чоруу дээш ачыдузалыг демиселин тайылбырлаар.

Чайгы үеде бөлгүмнер болгаш политшколалар бодунуң ажылын чапсарлатканда лекция пропагандазы онза калбарыышкынныг болуру чугула. Лекторларның болгаш илеткелчилерниң үнү шуут үлетпүр бүдүрүлгелерге, колхозтарга, совхозтарга, машина-трактор станцияларынга чаңгыланып турар ужурлуг. Тыва дыл кырынга лекцияларны хөйү-биле номчуур, чурттуң областың, хоорайның, азы районнуң, үлетпүр бүдүрүлгениң, колхозтуң мурнунда туруп турар политика болгаш ажыл-агый сорулгалар-биле лекция пропагандазын холбаштырар херек.

Бистиң лекторларывыс, илеткелчилер коллективтери хүндүлүг болгаш чаагай сорулганы күүседир хүлээлгелиг. Олар болза, большевикчи сөстү масса иштинге улам хөйү-биле киирер, марксисчи-ленинчи эртемни шингээдип алыр талазы-биле ажылдың бүгү адырларының каадырларынга могаг-шылаг чок дузалаар, коммунистиг тургузуушкуннуң сорулгаларын чедиишкинниг шиитпирлээри дээш демиселге ажылчы чоннарның политиктиг идепкейин көдүрер ужурлуг.

Облпрофчөвүлелдиң ийиги пленуму

Июль 16-да Тыва автономнуг областың профессионал эвилелдериниң Чөвүлелиниң 2 дугаар пленуму болуп эрткен. Пленумга чоннуң бижикти билбес болгаш биче билир чоруун узуткаар талазы-биле ажылдың байдалынын, 1951—1952 чаа өөредилге чылынга школаларны белеткээриниң болгаш областың профэвилел организацияларының сорулгаларының дугайын илеткелчи айытпышаан, чоннуң бижикти билбес болгаш биче билир чоруун узуткаарынга киржилгезин улам-на күштелдирерин тодаргай чугаалаан.

Илеткел доозулган соонда калбак санал-онал эгелээн. Облпрофчөвүлелиниң 2 дугаар пленумунга 10 ажыг кижи санал берген. Пленум үстүнде айтырыг дугайында делгеренгей доктаалды үндүрген.

Бистиң областа чоннуң бижикти билбес болгаш биче билир чоруун узуткаар, база 1951—1952 чаа өөредилге чылынга школаларны белеткээр талазы-биле ажылдарның чедиишкиннерин болгаш четпестерин илеткелчи бодунуң илеткелинге тодаргай чугаалаан. Ол ышкаш областың профэвилел организацияларының сорулгаларының дугайын илеткелчи айытпышаан, чоннуң бижикти билбес болгаш биче билир чоруун узуткаарынга киржилгезин улам-на күштелдирерин тодаргай чугаалаан.

Илеткел доозулган соонда калбак санал-онал эгелээн. Облпрофчөвүлелиниң 2 дугаар пленумунга 10 ажыг кижи санал берген. Пленум үстүнде айтырыг дугайында делгеренгей доктаалды үндүрген.

СССР Совет эвилелинде

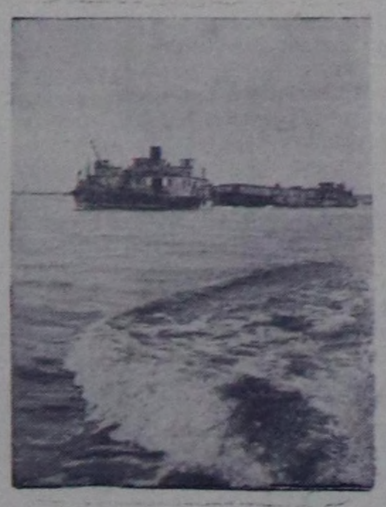

Коммунизмниң улуг тудуу — Каховканың суг күжү-биле ажылдаар электри станциязынга хереглээр чүүктү чүдүрген пароходтар Днепр хемни куду үзүктел чок шуужуп бадып турар.

Чурукта: Олег Кошевой аттыг чүк сөөртүр пароходтуң Каховкаже бар чорууру.

Чуруу **А. Гординскийниң.**
СЭТА-ның пресслишези.

Мал чемнерин силостаарынга агрегаттар

Колхозтарның мал чемин силостаарынга чугула комплексилиг агрегаттарны хөй-хөй машина-трактор станцияларында тургускан. Оларның иштинде—сиген кезер машина, силос кезериниң машиназы, трактор болгаш 2—3 автомашиналар бар. Мындыг агрегаттарның дузазы-биле бир хүн дургузунда 80—100 тонна силосту белеткеп ап болур.

Автомашиналарда силостаашкынга чугула чүүлдерни дүжүрерде үгле 30 секунда иштинде кылыр херекселди таарыштырып кылган.

Бо чылдың чайынында чурттуң МТС-теринге мал чеми силостаарының 7 муң ажыг агрегаттары организастатынып тургустунар.

(СЭТА).

Дүжүт ажаап алыышкыны болгаш көдээ ажыл-агый продуктуларының белеткели

Ставрополь крайның даглар эдээнде районнары тараа ажаап алыышкынче эгелеп кирипкеннер. Ынчангаш, дүжүттүң массалыг ажаап алыышкыны крайның бүгү-ле черлеринде чоруп турар. Шак графигин болгаш машиналар шимчээшкининиң стахановчу маршруттарын ажыглап, Курск районнуң дыка хөй комбайнёрлары хүнде ийи-үш нормаларны күүседип турар. Комбайннарны бедик бүдүрүкчүлүг ажыглап турарының ачызында Жданов аттыг, Карл Маркс аттыг, Киров аттыг болгаш өске-даа колхозтар күзүн чажып тараан кызыл-тастың болгаш арбайның кезилдезин кыска хуусаа иштинде доозуп, гектар санындан хүнде ортумаа-биле 100 пуд тарааны бастырбышаан, суланы ажаап эгелээннер.

Орёл областың чөөн талакы районнарында база ажаап алыышкын эгелээн. Задон районнуң колхозтары күзүн чажып тараан көк-тараанын кезилдезин энир чылдаазындан бир неделя мурнап эгелээннер. Чүс пуд дүжүттү бо чылын дыка хөй көдээ ажыл-агый артельдери өстүргүлээн. Измаильщинаның колхозтары тараа ажаап алыышкыны-биле чергелештир хоорзуннарны саваң болгаш поктан база арыглап турарлар. Ол ажыл эрткен чылдарга бодаарга, механизмнерниң дузазы-биле кылдынып турар. Тараа кезилдезинде дөрт комбайннар болгаш 25 жаткалар ажылдап турар Болград районнуң Калинин аттыг көдээ ажыл-агый артелиниң бүгү ажаатынган шөлдеринге саваң-биле пок бөлдүнген болгаш сарааттатынган.

Волга-Актюбинскиниң болгаш Волганың бодунуң кирген акскынын чоогунда муң гектардан ажыг черни Астрахань областың колхозтары тараа болгаш рис тарыыр кылдыр ажыглалче киргеннер.

Суггат черлеринде Капустиноярск, Владимировск болгаш өске-даа районнарның колхозтары база ажаап алыышкынны эгелээннер. Владимирск районнуң «ҮТКА-ның 20 чыл ою» колхозу күзүн чажып тараан кызыл-тастың ам гектар бүрүзүнде 120 пудту бастырып турар. Капустиноярск районнуң «Борьба за мир» деп көдээ ажыл-агый артели ам гектар санындан 139 пуд тарааны ап турар.

Винница областың районнарының хөй нуруузунда база ажаап алыышкын чоруп турар. Джулинск, Ямпольск болгаш Могилев-Подольск районнарның колхозтары ам безин муң-муң гектарларны кезип каапканнар. Джулинск районда Сталин аттыг, Маленков аттыг, Октябрьниң үжен чыл ою аттыг колхозтар тараа хүлээп алыр черлерже чаа дүжүттүң баштайгы муң-муң пуд кызыл-тазын чорутканнар.

Куйбышев областын хову районнарында күзүн чажып тараан көк-тараанның ажаап алыышкыны эгелээн. Шөлдерже комбайннар база үнгүлээн. Колдыбанск районнуң Калинин аттыг көдээ ажыл-агый артелиниң колхозчулары ажаап алыышкынның баштайгы хүнүнден эгелээш, белеткел черинде чаа дүжүттүң тараазын сөөртүп эгелээн.

(СЭТА).

Красноярскиниң комбайн бүдүрүп үндүрүп турар заводу чыл бүрүде-ле комбайннарны хөйү-биле кылып, продукцияның шынарын экижидип турар. Ол заводтуң коллективи бирги чергениң боду чоруур комбайннарын болгаш көдээ ажыл-агыйның өскедаа машиналарын бүдүрүп үндүрер талазы-биле улуг чедиишкиннерни чеьдип алган. Бо чылдың бирги кварталының түннелинде завод шилчип чоруур Кызыл тук-биле болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш ВЦСПС-тиң бирги шаңналы-биле шаңнаткан.

Чурукта: заводтуң демир орук шөлүнде комбайннарны чорудары-биле чүдүрүп турары.

Чуруу **С. Малобицкийниң.**
СЭТА-ның пресслишези.

Балык тудуп турар судноларда радиолар

ПЕТРОЗАВОДСК. Беломорьяның бүгү колхозтарының балык тудуп турар судноларында радио медээзин хүлээп алыр аппараттарны тургускан. Балыкчыларның радиозу балык тудары-биле чоруп чорааш, агаарның байдалының дугайында медээлерни хүлээп ап чоруур. Балыкчы турлаглардан ыракка чорааш, хостуг үелеринде колхозчулар төрээн Москваның дамчыдылгазын дыннап турарлар.

Чоокку үелериниң иштинде Карело-Фин ССР-ниң бүгү улуг суг хөөлбектеринде балыкчы судноларны радио харылзаазы-биле хандырган турар.

(СЭТА).

Камчаткада ары ажыл-агыйның хөгжүлдези

ПЕТРОПАВЛОВСК КАМЧАТСКИЙ. Ээлчеглиг пароход аңаа аңаа эвес пассажирлерни—3 ары өөн чедирип келген. Далайлап үр аянчорукту арылар шыдамык эртиргеннер. Ол арыларны чоокку үеде Камчатка хемниң уннунуң бажында Мильковтуң дуржулга станциязынче аппаар.

Арыларны өөренип көөр чорук Камчаткага ары ажыл-агыйын сайзырадырынга дузалаар. Соңгу чүкке ары ажыл-агыйын сайзырадырының байдалдарын илередип тывары-биле тускай специалистер бөлүү аңаа Хабаровскиден чоокку хүннерде чеьдип кээр.

Колхозтарның ары ажыл-агыйын организастаарынга 200 ары өөн Камчаткага келир чылын эккээр деп төлевилээн.

(СЭТА.

Сиген кезилдезиниң темпизин хүн-бүрү күштелдирер

Мичурин аттыг колхозта

ШАГААН-АРЫГ, (**телефон-биле**). Улуг-Хем районда Мичурин аттыг колхоз (даргазының оралакчызы эш Шагдыр, партия эге организациязының секретари эш Мачылай) бо айның 11-ге чедир 480 центнер сигенни сарааттап тургузуп алган.

Сиген ажылында ийи бригада ажылдап турар. Эш Даваа баштаан бир дугаар бригада Хайраканның Улуг-Алаакта ажылдап турар. Ында 42 кижи сиген кезер үш машиналыг, он ийи хол кадыырлыг, ийи аът дырбааштыг, 27 аъттар-биле ажылдап турар.

Эш Допуй-оол баштаан ийи дугаар бригада Демир-Сугда ажылдап турар. Ында 24 кижи сиген кезер ийи машиналыг, сес хол кадыырлыг, бир аът дырбааштыг 20 аъттар-биле ажылдап турар.

Июль 12-де колхоз баштаар черинин хуралы болган. Аңаа баштайгы хүннерде ажылдың түннелин чугаалажып көргеш, сиген ажаап алыышкынының темпизи колхозта оожум чоруп турарын демдеглеп көргеш, ук ажылдың темпизин моон соңгаар дүргедедир төлээде, 13-түн хүнүнден эгелээш ажылдың моон адаанда хуваалдазын болгаш нормазын барымдаалап ажылдаары-биле доктааткан:

Бир дугаар бригада 13-тен эгелээш хүн санында-ла 308 центнер сигенни сарааттап тургузар болгаш ийи дугаар бригада 220 центнер сигенни сарааттап тургузар ужурлуг.

Ынчаарга ажылдың ийи участоктарынга удуртулганы улам тодаргай болгаш оперативтиг болдурарын барымдалааш, Демир-Сугда участокка суму Совединиң даргазы эш Ыңаажапты болгаш колхоз баштаар черинин даргазының оралакчызы эш Шагдыр оларны быжыглаар, а ынчаарга Улуг-Алаак участогунга партия эге организациязының секретари эш Мачылайны болгаш хову бригадири эш Даваа оларны быжыглаар.

Суму Совединиң секретари эш Дортуй-оол, комсомол эге организациязының секретари эш Дадар-оол олар херээженнерни эвилелдеп алгаш силос салырын харыылаар. Олар ол хүнде-ле ажылдап киринкеннер.

А. ОРУС-ООЛ.

Кезилдени хуусаа бетинде доозар дээш

ФЕДОРОВКА, (**телефон-биле**). Каа-Хем районнуң Федоровкада «Октябрь 30 чыл ою» колхоз бо чылын сиген ажаап алыышкынынче июнь 23-те эгелеп кирген.

Сиген ажылында бир трактор, сес сенокосилка, алды аът дырбаажы болгаш үжен аъттыг 50 кижи үзүк чок ажылдап турар. Олар бо айның 14-ке чедир 300 гектар черниң сигенин кескен болгаш 115 тонна сигенни сарааттап тургузуп алган.

Сиген ажаап алыышкынын кыска хуусаа иштинде доозар дээш колхозчулар кызымак ажылдап турар. Эштер Чупракова, Тараа, Погодин, Дарма болгаш оон-даа өскелер үлүг нормазын хүн бүрүде ажыр күүседип, кончуг эки ажылдап турарлар.

Д. ЛАМЕХОВ.

Сиген кезилдезиниң мурнакчылары

Келир кышка удур мал чемин четчир хемчээлдии-биле белеткеп алыр дээш Каа-Хем районунуң Зубовка суурда «Сталинчы орук» колхозтуң колхозчулары кызымакай ажылдап турарлар.

Колхозчулар июль айның 10-га чедир 178 га черни кескен болгаш оон 1163 центнер сигенни ажаап алган. Силос ажаап кылыры-биле тургускан тускай бригада бригадир Чамбалдоонуң удуртулгазы-биле 100 тонна силос кирер бир онгарны казып кылгаш силостаар сигенни кезип эгелээн.

Сиген кезикчилериниң аразында Д. Доржу, Серен-оол, Б. Доржу, бөлүкчүлер Мөмбүр, Дадар-оол олар үлүг нормазын үргүлчү ажыр күүседип, мурнакчы ажылдап турарлар,

Н. НАЗЫТЫ.

Малга быжыг чем суурну тургузар дээш демисел

Мал ажыл-агыйын сайзырадырының бир кол үндезин сууру — малга быжыг чем суурнуң баазазын белеткеп тургузары болур. Ол дээш демиселде Улуг-Хем районнуң Шагаан-Арыг сумузунда «Кызыл тук» колхозтуң ажыл-ишчилери малга быжыг чем суурну тургузар дээш кызымакай демисежип турар.

Артельдиң Сөөктүг-Дөңде сиген шөлдеринде бригадир Даваа-Доржунуң удуртканы мал чеми белеткээриниң 60 кижи составтыг бир бригадазы ажылдап турар. Ажылдың баштайгы үезинде аңаа Шагаан-Арыг МТС-тиң бир «АТЗ—НАТИ» трактору сиген кезер кожуглуг дөрт машина-биле 64 ажыг гектар черниң сигенин кезип берген.

Ам бо үеде артельдиң сиген шөлүнде сиген кезер дөрт машина, сиген бөлер дөрт аът дырбааштары доктаамал ажылдап турар. Артельдиң ажыл-ишчилери 80 гектар черниң сигенин кезип, оон 117 тонна сигенни бөлүп, 3 сарааттты тургускан.

Сараат тургузукчулары Манзыр-оол, Маска, Дөтпе олар хүнде ажыл нормазын 120—150 хуу күүседип турарлар. Ол ышкаш сигенни бөлериннге, хөппээннээринге школачылар идепкейлиг киржип турар. Школачылардан Өлзей-оол, Кызыл-оол ажылга кызымаккай болуп, улуг улустуң сиген кезилдезин кыска хуусаада доозар деп демиселинче улуг ажылды кылып берип турар.

В. ТАРЖАА.

ПАРТИЯ АМЫДЫРАЛЫ

Каадырлар-биле ажылды күштелдирер

Чоокта чаа болуп эрткен Чаа-Хөл районнуң партия активиниң хуралынга каадырлар-биле ажыл дугайында айтырыгны чугаалашкан. Районнуң партия организациязы каадырларны депшидер, ажылга таарыштыр тургузар болгаш кижизидер талазы-биле элээн ажылдар чоруткан төвүлел хурал демдеглээн.

1950 чылдың сөөлгү айларында болгаш бо чылдың кышкы, часкы айларында партия чырыдыышкынының өөредилгезин элээн экижидип чоруткан. Районнуң колхозтарынга, албан организация черлеринге тургускан 11 политшколага, ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзун болгаш эш И. В. Сталинның допчу биографиязын өөренир 5 бөлгүмнерге, партияның кежээки школазынга партия, совет ажылдакчылары, аңгыс 247 кижи өөренип турган. Марксизм-ленинизмниң үндезиннерин бот-кичээл-биле 19 кижи өөренип турар. Политшколаларның дыңнакчылары 79 кижи, партияның кежээки школазының 18 дыңнакчылары база ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзун өөренир бөлгүмнүң 12 дыңнакчылары программа ёзугаар өөредилгени дооскан.

Партия райкому каадырларның политиктиг болгаш ажылга практиктиг билиин бедидер сорулга-биле 1951 чылдың баштайгы чартында партия эге организация секретарьлериниң семинарын 3 катап, суму Советтериниң даргаларының болгаш секретарьлериниң семинарын 2 удаа эртирген. Эрткен чылдың сөөлгү чартыындан бээр район организацияларының удуртур ажылдакчыларынга 15 кижини, колхозтарның удуртур ажылдарынга 19 аныяк каадырларны депшиткен. Оларның иштинде райкүүском даргазының оралакчызы эш Шаалы, Ленин аттыг колхозтуң даргазы эш Бегзи, комсомол райкомунуң ажылдакчызы эш Маадыр-оол, Белеткелдер Министерствозунуң районда төлээзиниң оралакчызы эш Шактар ышкаш эки ажылдап турар каадырлар районда хөй.

Районнуң улгатырган колхозтарын организас, ажыл-агый талазы-биле быжыглаарынга удуртулганың бедик негелдезин хандырары-биле үш колхозтуң даргаларынга элээн эртем-билиглиг болгаш ажылга дуржулгалыг каадырларны депшиткен. Каадырларны өөренип көөр, ажылга таарыштыр тургузар ажыл мурнуку үезинден экижээн, партия райкомунуң номенклатуразында 118 каадырлардан 101 кижини райкомнуң бюрозунга бадылаан болгаш каадырлар херээн четчелээн.

Партия активиниң төвүлел хуралы каадырлар-биле ажылды удуртур талазы-биле ВКП(б) райкомунуң чоруткан хемчеглери ам-даа четпес болуп турарын айыткан. Специалистер-биле ажыл сула, оларның семинарларын болгаш төвүлел хуралдарын кызыы чорудуп турар, 1951 чылдың баштайгы кварталында көдээ ажылагый специалистериниң, колхозтар даргаларының, бригадирлериниң болгаш районнуң хереглел кооперациязының, медицина ажылдакчыларының семинарларын организастап чорутпаан. Партия райкому каадырларның идей-теоретиктиг билиин бедидериниң, оларны ажылга өөредириниң хемчеглерин ам-даа кошкак чорудуп турар.

Интеллигенция-биле ажыл кошкак тургустунган, районнуң бүгү интеллигентилериниң 27 хуузу партия чырыдыышкынында өөренмейн турар. Бо чылын интеллигентилерниң тускай хуралдары болбаан, оларның ортузунда эртем-теоретиктиг лекциялар эвээш чорутунуп келген. Районнуң хереглекчилер ниитилеликин баштаар чери ажылга кижилерни хүлээп алырда, оларны хынап көрбес турган, ооң ужурундан чамдык деннии шаарланчак кижилер садыг шугумунда киргеш, ооң ажылын баксырадып, эт-хөреңгизин самчыгдап турган.

Район Совединиң күүскому каадырлар-биле ажылды кичээнгейлиг чорутпаан. Райсаң килдизиниң аппарадында ажылдап турар 20 ажыг ажылдакчылардан үүгле 2 кижи партия чырыдыышкынынга өөренип келген, ылаңгыя ол килдистиң эргелекчизи эш Бавуу боду безин өөренмейн турар.

Көдээ ажыл-агый килдизиниң эргелекчизи эш Шеңгирбен көдээ ажыл-агый специалистериниң ортузунга ажыл чорударындан туржук, харын ажылдакчыларда кымнар эки, кымнар багай ажылдап турарын ылгап билбес. Колхозтарда специалистер Калзан, Очур, Бүрүн-оол олар ажылга ээ-харыысалга чок болуп, хөй-ниитиниң корум-чурумун үреп, үргүлчү арагалап турар, кижизидилге ажылының болгаш өске-даа хемчеглерниң кошкаандан чамдык ындыг таварылгалар бар болуп турар.

Райкүүскомнуң талазындан каадырларның амыдырал-чуртталгазын сонуургап көөр ужурлуг. Чоокта чаа өөредилге дооскан, ам көдээ ажылагый килдизиниң кол агроному эш Агальцов барык-ла ийи ай, ВЛКСМ райкомунуң ажылдакчызы эш Норбу бир чыл ажыг үениң дургузунда чуртталга бажыңнарынга чединмейн турда, ол ажылдакчыларны чуртталга шөлү-биле хандырар талазы-биле оларга чогуур дузаны көргүспээн.

Хөй-ниити организацияларының удуртур ажылдарынга херээженнерни идепкейлиг киириштирер, депшидер дугайында ажылды партия райкому четпес чоруткан. Райкомнуң номенклатуразында 118 кижиден херээженнер үүгле 7 кижи бар, колхозтар даргаларында, партия эге организация секретарьлеринде депшиткен чаңгыс-даа херээжен кижи чок, суму Совединиң ажылында үүгле 2 кижи ажылдап турар. Күрүне банкызының район конторазының, районнуң суг ажыл-агый черинин, харылзаа конторазының, кадык камгалал килдизиниң болгаш райпо баштаар черинин удуртукчулары каадырлар-биле ажылды четпес чорудуп келген.

Каадырларны шын шилип алыр, таарыштырар, оларны өөредир дугайында ВКП(б) обкомунуң пленумунуң шиитпирин херек кырынга боттандырары-биле районнуң партия активиниң төвүлел хуралы шиитпир үндүрген. Ол хурал болза, үстүнде айтырыг дугайында партия, совет организацияларынга, албан черлеринге элээн тодаргай сүмелерни берген.

М. МАРТАШ,
ВКП(б) Чаа-Хөл райкомунуң секретари.

Социалистиг чарыштың ачызында

Алгы заводунуң ажылчын, албан хаакчыттары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчылары боттарынга күүседири-биле алган хүлээлгелерни багай эвес күүседип турарлар.

Чоокта чаа заводтуң чартык чылда социалистиг чарыжының түннелдерин кылып үндүрген. Оон көзүлгени болза, завод чартык чылдың бүдүрүлге планын ниитизи-биле 116 хуу кылдыр болгаш июнь айның планын 114 хуу күүсеткен. Бо үеним иштинде бүдүрүлгеде эвээш эвес стахановчулар болгаш мурнакчылар өзүп үнген. Коммунист эш Хүрекпеннин ат-сураан билбес кижи үүгле Кызыл хоорайда эвес, харын областа ховар. Ол бодунуң бүдүрүлге планын үргүлчү ажыр күүседип келген болгаш ам-даа доктаамал ажыр күүседип турар. Алгы заводунда стахановчуларның саны улам-на өзүп, ол хүндүткелдиг ажыл-ишчилерниң хүрээлениңче чаа-чаа салгакчылар эдержип кирип турар.

Оларның иштинден чартык чылдың бүдүрүлге программазын эш Пристенский — 224 хуу, Брапм — 180 хуу, Федяев — 178 хуу күүсеткен. Комсомолчу кыстар — Галина Огоренко, Нина Панова болгаш Тоня Фридрикова олар күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедидер дээш онза чүткүлүн салбышаан, боттарының үлүг нормаларын хүн бүрүде 110—154 хуу күүседип турарлар.

Заводта цехтер аразында социалистиг чарыштың күүселдези эки түннелдерни көргүзүп турар. Ында партия эге организациязының секретари эш Газизовтуң баштап турары кидис идик кылыр цех июнь айның бүдүрүлге планын 166 хуу күүсеткен болгаш үргүлчү макталдыг үнелээшкинни ап турарлар.

Алгы заводунуң ажылчын, албан хаакчыттарының болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларының коллективи ам Октябрьниң социалистиг Улуг революциязының 34 чыл болур оюнга бүдүрүлге планын күүседириниң талазы-биле чаа-чаа чедиишкиннерлиг ужуражыр деп патриотчу сорулганы салып алган онза бедик күзел соруктуу-биле ажылдап турар.

А. ОЮН.

Ниитиниң ажылынга колхозчуларның киржилгези

Көдээ ажыл-агый артелиниң Уставын ёзугаар Чаа-Хөл району колхозчуларның июнь 15-ке чедир ажылдап алган күш-хүннериниң хыналдазын чоруткан. Районда колхозтарның ажыл-агыйын хөгжүдери-биле колхозчулар ак-сеткилдиг киржип турары көзүлген.

Мурнакчы колхозчулар Балчый—215, Дорлук—216, Дөре—293 күш хүннерни ажылдап ап турар. Ындыг-даа болза, колхозта ниитиниң ажыл херээнге киришпес колхозчулар ам-даа бар болуп турар. Амгы арткан минимумнуң доктааткан хемчээн күүседири соңгаарладып болбас сорулга болур.

М. СУНДУЙ.

Ниитиниң малын хөгжүдер дээш

Ниитиниң продуктулуг мал ажылын хөгжүдериниң шиитпирлиг чылы 1951 чылдың планын чедиишкинниг күүседир дээш Чаа-Хөл районда «Победа» колхозтуң малчыннары болгаш мал кажааларының тудугжулары эрестиг ажылдап турар.

«Победа» колхозтуң малчыннары тус-тус ферма аайы-биле социалистиг чарышты салып алган, ол дээш малдар чайлагладыышкының чедиишкинниг организастаанының түннелинде малдар часкызындан дыка хөй деңзи немээн.

Эки одарларда колхозтуң 3277 баш малдары үнген, оларны эң дуржулгалыг кадарчылар-биле хандырган. Одарларда мал эмчилери, зоотехниктер малды чөп одарладырының ажылдарын кылып турар. Малды кадыкшыдары-биле 730 баш хойну ийи удаа чугган. Өске янзы-бүгү аарыгларга удур 753 баш малды тарып эмнээн. Малды эмнээр талазы-биле эмчилер Сундуй, Шактар-оол олар эки ажылдап турар.

Малчыннар малдың үүгле чайгы ажаалгазын экижидип турар эвес, харын оларның кышкы белеткели болур мал кажаларының тудуунга кичээнгей салып турар. Күзүн төрүүр малдарга чылыг кажааларны база тудуп турар. 80 баш бызааларга, 100 баш инектерге саман кажааларның ханазын тудуп дооскан. Оон ангыда 500 баш шээр малга кажааларның ыяжын белеткеп алган, адагаштарын кадап, тудуп эгелээн.

Малдың продукциязы база-ла бедип турар. Колхоз дүк дужаар планын 167 хуу күүсеткен болгаш 231 килограмм эки шынарлыг эштти дужааган. Инектерден 6800 килограмм сүттү ап, 60 килограмм саржагны күрүнеге дужааган.

К. ОПГА.

Мал планын күүседиринге

Ниитиниң мал ажылын хөгжүдерингe мурнакчы малчыннар улуг рольдиг болур. Чөөн-Хемчик районда «Кызыл тараачын» колхозтуң инек кадарчызы эш Борбак-оол инек малды ажаап азыраарынга эки мергежээни-биле бо чылын төрээн 83 баш инектен 83 бызааларны бүрүн доруктуруп алган. Колхозта ол ышкаш малчыннар өзүп турар. Хойжулар Кенден, Сотпа 215 баш хойдан 225 баш хураганнарны камгалап алган.

Амгы үеде колхозтуң малы чайлагда эки семирип турар болгаш оларның бээр продукциязы дыка көвүдеп турар. Малчыннар чаа хүлээлгелерни алган. Бо чылын мал өстүрер планны ажыр күүседип, хой бүрүзүнден 1 килограмм 700 грамм дүктү кыргып алырын чеңдип алырлар.

С. ӨЛЗЕЙ-ООЛ.

Малдың чаш төлү бүрүн камгалатынган

Чөөн-Хемчик районнуң «Коммунизмче орук» деп улгатырган колхозтуң малчылары мал ажылының үш чыл планын чедиишкинниг күүседир сорулгага үндезилеп, колхозтуң малының баш санының өзүлде планын 115 хуу күүседир дээш үлегерлиг ажылдап турарлар. Ылангыя инек кадарчызы эш Ханды төрээн 45 инектен 45 бызааны бүрүн менди камгалап алган, өшкү кадарчызы эш Чалзап төрээн 93 өшкүлерден 98 анайларны камгалап алган.

Оон ынай малдың чаш төлүн, ылангыя кулуннарны менди камгалап алыр дээш чылгы кадарчылары эштер Баир-оол, Кызыл-оол, Кенден олар база кызымак ажылдап турарлар.

С. САНДЮ.

Механизаторларның чарыжының түннели

Чаа-Хөлдүң машина-трактор станциязының механизаторлары 1951 чылда боттарынга алган социалистиг чарыжының чартык чылда күүселдезинин түннелин үндүрген.

МТС часкы хову ажылдарының үезинде трактор ажылдарының планын 108 хуу, чайгы чер андарылгазының планын 120 хуу күүсеткен. № 4 трактор бригадазы (бригадири эш Чылбак) трактор ажылдарының планын 131 хуу күүседип, социалистиг чарыштың бир дугаар черин эжелээн. № 2 трактор бригадазы (бригадири эш Бавуу) трактор ажылдарының планын 120 хуу күүседип, 1999 килограмм кывар үүлдү камнап ап, социалистиг чарыштың ийи дугаар черин эжелээн.

Трактор бригадаларында ажылдап турар трактористерден Дүктүгоол, Самбуула, Дамчан-оол, Соскар, Биженей, Очур, Имиижик, Испей, Каан-оол, Бурундукай, Самдан олар социалистиг чарыштың мурнакчылары болганнар.

Социалистиг чарыштың түннелин үндүрген хуралга МТС-тиң директциязы трактор ажылдарының планын ажыр күүседип, чедиишкинниг ажылдаан мурнакчы бригадирлер болгаш трактористер 10 кижиге ССРЭ-ниң көдээ ажыл-агый министерствозунуң шаңнал бижиктерин тывыскан. Ол ышкаш № 1 трактор бригадазының бригадири Балчыйны 1500 рубль-биле, трактористер Дамчан-оол, Имиижик, Бавуу, Чылбак, Шуу, Өртээл, Биженей, Очур олларның кижи бүрүзүн 800—800 рубль-биле шаңнаан.

Х. ЧҮРГҮЙ-ООЛ.

ПОЛИТШКОЛАНЫҢ ӨӨРЕДИЛГЕ ТҮННЕЛИ

Сүт-Хөл районнуң Сүт-Хөл сумузунда улгатыр катыштырган Киров аттыг көдээ ажыл-агый артели 1950 чылдың октябрьниң 16-дан эгелеп партияның политшколазын организастап тургускан.

Политшколаны колхоз баштаар чери от-чырыткы-биле болгаш стол, сандай-биле четче хандырган. Ук политшколага 24 коммунистер болгаш активистер өөренип турган. Олар бирден 13 дугаар темаларны өөренип дооскан. Кичээлдериниң өөредилге хүннерин план ёзугаар үзүк чокка чорудуп келген, өөредилгениң түннелинде эштер Таспаяк, Чигжитей, Айлынмаа, Очур олар бедик билиглерни көргүскеннер болгаш өөренген үүлдерин конспектилеп, ном-биле эки ажылдап, боттарының политбилиин бедидеринге кызымак болганнар. Ынчалза-даа Чүлдүм, Тиинмей, Тиин-Кара дээн ышкаш дыңнакчылар өөредилгеге кыспайн, кичээл шагын хөй үзүп келгени-биле түннел кичээлге таварышкан айтырыгларга харыылап шыдаайн баргылааннар.

Политшколаның түннел кичээли дыңнакчыларга улуг дуржулга болган болгаш олар келир өөредилге чылынга организастыг белеткенир, өөренип эртирген материалдарны база катап катаптаар болгаш эрткен частырыгларны болдурбас деп хүлээнгеннер.

О. ХУНА,
Н. ЧЫРТАКПАН.

Массаның иштинге политиктиг агитацияны хүн-бүрүде чорудар

Дайын сөөлүндеги беш чыл планының күүселдезинин кайгамчыктыг түннелдери социалистиг Төрээн чурттуң алдары дээш күш-ажылчы чаа-чаа маадырлыг чоруктарже бүгү совет улусту сорук киирип турар. Ажыл-агыйның болгаш культура тургузуушкунунуң канчаар-даа аажок улуг сорулгаларын боттандырары массаның иштинде политиктиг ажылдарны улам ынай күштелдирерин, партия организацияларының бүгү агитация-пропаганда талазы-биле ажыл-чорудулгазының деннелин бедидерин негеп турар.

Коммунизм дээш демиселге партияның кол чепсээнин бирээзи болза, туруп турар сорулгаларны чедиишкинниг шиитпирлээринге, массаны мобилизастаарынга дузалап турар агитация болуп турар. Бистиң агитаторларывыстың чаагай хүлээлгези — большевикчи агитацияның онза ылгалдыг шынары, ооң политика талазы-биле политиктиг идеялыы, тодаргайы, чүткүлдүү болурун билбишаан, Ленин — Сталинның улуг идеяларын масса иштинге могаг-шылаг чокка чорудары, ажылчы чоннарның политика болгаш бүдүрүлге талазы-биле идепкейин хөгжүдери болур.

Үлетпүрде чугула сорулга болза, бүдүрүлге бүрүзү 1951 чылдың планнарын долдур болгаш ажыр күүседири болуп турар. Мурнакчы бүдүрүлгелер-биле чергелештир хожудап турар бүдүрүлгелер бистиң областа бары билдингир. Чижээ, туйбу заводу, аъш-чем комбинады, районнарда элээн хөй үлетпүр комбинаттары болгаш оон-даа өске. Бүдүрүлге планнарын долдур болгаш ажыр күүседири дээш, техниканың бедик бүдүрүкчүлүг болгаш долу ажыглалы дээш бүгү ажылчыннарны, инженер-техниктиг ажылдакчыларны социалистиг чарышка мобилизастаары үлетпүр бүдүрүлгелерде ажылдап турар агитаторларның дорт хүлээлгези болур.

Көдээниң агитаторларының дайынчы сорулгазы — тараанын үлегерлиг ажаалгазынче, мал чемнериниң планының күүселдезинче, дүжүт ажаап алыышкынынга чедиишкинниг белеткелче болгаш ону эртиринче колхозчуларны, МТС-тер болгаш совхозтар ажылдакчыларын мобилизастаары болур. Партия райкомнары болгаш партия эге организациялары «Часкы» тарылганың түннелдериниң болгаш чайгы ажылдарны чорударының база дүжүт ажаап алыышкынының талазы-биле сорулгаларның дугайында» ВКП(б) обкомунуң VI пленумунуң шиитпирлерин херек кырынга күүседиринче угланган политика-массалыг улуг ажылды калбартыр ужурлуг.

Политиктиг агитация — бүгү идеологтуг ажылдарның чугула участогу, ол болза, бүгү-ле мурнакчы, депшилгелиг үүлдерни идепкейлиг деткиир, күш-ажылга, ниитиниң өнчүзүнге ак-сеткилдиг эвес чорукка удур шиитпирлиг демисежир, бурунгаар чедиишкинниг шимчээшкинни моондактаар бүгү чорукка удур шиитпирлиг демиселди чорудар хүлээлгелиг.

Партия организациялары агитаторлар-биле хөй ажылдаан тудумна политиктиг агитацияның деннели улам бедиир. Партия райкомнарының хүлээлгези—партияның болгаш чазактың чугула шиитпирлериниң дугайында, бүгү делегей байдалының болгаш Совет Эвилелиниң иштики байдалының дугайында, областың, районнуң, колхозтарның, совхозтарның мурнунда туруп турар сорулгаларының дугайында удуртур ажылдакчыларның илеткелдери-биле агитаторларның хуралдарын үргүлчү эртирерин хандырары болур. Бо талазы-биле партияның Чөөн-Хемчик райкому шын ажылдаан. Ол райком июльдиң эгезинде чугула темаларга илеткелдерниң байдалының дугайында партия эге организацияларының чанынга агитаторларның тускай семинарларын эртирген. Агитация-массалыг ажылдарны экижидер талазы-биле Бии-Хем районда улуг хемчеглер чорутунуп турар.

Сорулга болза, ВКП(б)-ниң бүгү райкомнары партийжи-политиктиг ажылдарның айтырыгларынче кичээнгейни шиитпирлер-биле күштелдирери, 1951 чылда алган хүлээлгелерин колхоз, МТС, совхоз бүрүзү чедиишкинниг күүседиринче чарышты калбартырын хандырары болуп турар. Социалистиг чарышты организастаары, олче колхозчу көдээниң бүгү ажыл-ишчилерин хаара тудары көдээде политиктиг ажылдар талазы-биле чугула сорулга болур.

Чарышты үре-түннелдиг болдурары, чеңдип алдынган үүлдерни байдары, янзы-бүрү колхозтарның азы боттарының аразында чаржып турар тус-тус колхозчуларның түннелдерин деннээрге, эки кижилерни мактаары, мурнакчыларның дуржулгазын нептередири, ооң дузазы-биле хожудап турарларны өрү тыртары чарышты удуртур талазы-биле партия организацияларының кол сорулгаларының бирээзи болуп турар.

Массалыг ажылдарның формалары болгаш методтары калбак делгем болгаш хөй талалыг. Ылаңгыя Бии-Хем районнуң «Май 1-зи» колхозтуң, Каа-Хем районнуң «Октябрь 14 чыл ою» колхозтуң партия организацияларының ажылдап турары ышкаш көскү агитацияны калбаа-биле ажыглаары чугула. Көргүзүг самбыраларын чер болганга организастап, оларга бригадаларның, тус-тус колхозчуларның, механизаторларның ажылдарының түннелдерин илередир; агитхуудустарны болгаш «молнияларны» үндүрүп, орта артельде чарыштың чоруп турарының дугайын информастаар, эки болгаш багай ажылдарның формаларын көргүзер; хана солуннарын үргүлчү үндүрүп, орта сиген кестирилгезинин, тудугнуң чоруп турарының дугайын чырыдар ужурлуг. Хүндүлел самбыразы ышкаш ниитиниң макталының хевири чарыштың чедиишкининге улуг ужур-дузалыг.

Көскү агитация болза, ханы идеялыг, колхозта ажыл-херектиг байдалын шын илереткен, ёзулуг эки кижилерни көдүрүп деткээн, хожудап турарларны шүгүмчүлээн, мурнакчыларның дуржулгазын нептередиринге дузалаан турары тергиин чугула. Ындыг болза-даа, ооң-биле чергелештир көргүзүг самбыраларының, хүндүлел самбыраларының даштыкы хевири культурлуг болгаш оларда аскан медээлер чаа материалдар-биле немешкен турар ужурлуг.

Тес-Хем болгаш Эрзин районнарының коммунистери политиктиг агитацияның күштүүн Тес-Хем бугазының тудуунга кончуг тодаргай көргүскен турган. Таңды районнуң Сталин аттыг, Будённый аттыг колхозтарында болгаш Элегес совхозта коммунистер Элегесте суг күжүбиле ажылдаар колхозтар аразының электри станциязының тудуушкунун чедиишкинниг доозарынче колхозтарны сорук киирип, социалистиг чарыштың түннелин көргүзүг самбыразынга илередип, хана солуннарын үндүрүп, беседаларны үргүлчү чорудуп турар.

Партия организацияларында социалистиг чарышты удуртурунуң чугула үүлү болза, коммунистериниң мурнакчы ролюн хандырары болур. Колхозта коммунистче он-он, чүс-чүс карактар хайгаарап, партия кежигүнү эвестер оон үлегерни ап, аңаа деңнежип турар. Бир эвес коммунист кижи чарыштың мурнакчызы болуп, бир эвес ол колхозчу ховуларга чүткүлдүг күш-ажылдың үлегерин көргүзер, бир эвес бодунуң эки үлегери-биле бодунуң соондан колхозчуларны эдертир болза, чарыш өзер, быжыгар болгаш уламна чаа-чаа чедиишкиннерни эккээр ужурлуг.

Мурнакчы дуржулганы нептередиринге болгаш байыдарынга район солуннары болгаш база хана солуннары улуг рольди ойнаар ужурлуг. Ол дугайында эки чижек кылдыр партияның Таңды райкомунуң болгаш райкүүскомнуң органы «Большевик» солунну көргүзүп болур. Ол солун часкы тарылганың хүннериде трактористер Пахоруховтуң, Ермолаевтиң, Попеляевтиң, Исаковтуң бүдүрүлге талазы-биле чедиишкиннерин оперативтиг көргүскен, районнуң бүгү механизаторларының ажылының практигинге стахановчуларның методун нептередир дээш демисешкен. Ындыг болза-даа ол солун сөөлгү үеде мурнакчы дуржулганы кошкак көргүзүп, колхозтарда тудугларның чоруп турарының дугайын тодаргай эвес, база система чок чырыдып турар.

Социалистиг чарыш—ажыл-агыйның планнарын күүседиринче массаны мобилизастаарының күчүлүг чепсээ болур. Партияның организация бүрүзү ол чепсекти, ооң улуг күжүн дидим болгаш четче ажыглаар ужурлуг.

Сиген кестирер болгаш трактор бригадаларынга, мал ажылының фермаларынга, чайлагларга болгаш хову турлагларынга масса-политиктиг ажылдарны калбартыры, беседаларны чорудары, хана солуннарын болгаш агитхуудустарны үндүрери, көжер киноларны ажыглаары—партия организацияларының чугула сорулгазы болур.

Ниитиниң мал ажылынга чемнер белеткээриниң планын долдур болгаш ажыр күүседиринче, дүжүт ажаап алыышкынынга белеткелди болгаш ону эртирерин үлегерлиг чорударынче, күрүне мурнунга хүлээлгелерни хуусаа бетинде күүседиринче, колхозтарда тудуг планнарын күүседиринче ажылчы чоннарның политика болгаш бүдүрүлге талазы-биле идепкейин угландырар херек.

Большевикчи агитация болза, ажылчы чоннарны коммунистиг ёзуга кижизидер, күш-ажылдың сагылга-чурумун быжыглаар болгаш бүдүрүкчүлүүн бедидеринге дузалаар хүлээлгелиг. Агитация—партияның бүгү ажылдарының чугула участогу, ол участокту бичии-даа кошкатпайн, үргүлчү кичээнгейлиг удуртур херек.

«Ажыл-агыйның чедиишкиннери, оларның быжыы, үр турары партийжи-организастыг болгаш партийжи-политиктиг ажылдардан бүрүнү-биле хамааржыр... ол чокка ажыл-агыйның чедиишкиннери элезинге боражы берип болур» деп эш Сталин өөредип турар.

Ажыл-агыйның планнарының чедиишкинниг күүселдезинге чугула чепсек болза, политик-массалыг ажылды калбартыры, агитацияның идеялыг деннелин бедидери болур.

Д. РЫЛОВ.
ВКП(б) обкомунуң инструктору.

Чеьдип алган билиивисти быжыглаар бис

Бистер ам школавыс өөредилгезин бүрүн дооскаш, ооң шылгалдазын туткан бис. Кызылдың 2 дугаар школазының 10 дугаар клазының өөреникчилериниң деңкезии өөренип эрткен эртемнерге чүгле эки болгаш кончуг эки демдектерни чеьдип алган.

Чедиишкинниг өөренген дээш областың улус өөредилге килдизиниң дужаалын ёзугаар онгу класстың өөреникчизи О. Кызыл-оол бышкан билигниң аттестадының бүзүредилгезин, ооң-биле кады мөңгүн медаль шаңналын алган. Онгу классты доозуп үнген оолдар болгаш уруглар аттестаттарның бүзүредилгелерин база алган.

Бистер ортумак школаның өөредилгезин дооскаш, ооң-биле кызыгаарлатынмас, ам-даа уламчылап өөренир бис. Бистиң класстың өөреникчилеринден 2 кижи Уралдың политехника институдунуң металлургия факультединге барып өөренир. Олар ооң өөредилгезин дооскаш, Тыва областың үлетпүрүн хөгжүдеринге ажыл-херээн бүдүрүп күүседирлер. Өөредилге дооскан бистиң аныяктар каяа-даа ажылдап кирзе, бот кичээлбиле өөренир болгаш боттарының билиин улам бедидер.

Д. БУЗУР-ООЛ.

ССРЭ—тайбынның, демократиянның болгаш социализмниң лагериниң кол күжү деп темалыг лекция

Гастелло аттыг культура болгаш дыштанылга паркының лекториязынга «ССРЭ—тайбының, демократиянның болгаш социализмниң лагериниң кол күжү» деп темага лекция болган.

Ук лекцияны политик болгаш эртем билиглер нептередириниң талазы-биле ниитилелдиң область салбырының чингине кежигүнү эш Пресс номчаан. Лектор болза, тайбынны быжыглаары болгаш камгалаары дээш бистиң совет чазаавыстың, бистиң улузувустуң чорудуп турар улуг ажыл-чорудулгазын тайылбырлап чугаалаан.

Бистиң чуртувус болза, бүгү делегейде тайбының даянгыызы кара-чаңгыс чурт болуп турар. Большевик партияның удуртулгазы-биле бистиң улузувустуң нүүрүнде, чурттуң алдарлыг стахановчуларының болгаш бистиң улуг эртемдээшнериви-стиң нүүрүнде бистиң улуг Төрээн-чуртувустуң келир үедеги кайгамчыктыг чаагай хөгжүлдезин көөр бис. Ам бо үеде Совет кижилериниң мораль мөзү-шынары кайы хире өскерилгенин бис көрүп турар бис.

Делегейниң чарыжынга бистиң чуртувус кайы хире улуг артык күштүг болуп турарын лектор айтып демдеглээн. Катышкан Нацияларның Организациязын быжыглаар сорулга-биле, ол организацияның кежигүнүнге сатыныкчы, өскерликчи гоминданчыларны эвес, а демократтыг Кыдаттың ёзулуг төлээлекчизи кирген турзун дээш бистин улузувустуң чорудуп турар ажылын л демдеглеп чугаалаан. Бис болза, Германия ёзулуг демократтыг чурт кылдыр хөгжүзүн, быжыксын дээш күзээр бис. Бистиң улузувус тайбыңга ынак болгаш ону камгалап шыдаар.

Ол лекцияга хоорай чурттакчылары 140 кижи олурушкан. Варшаваага болган Тайбың талалакчыларының конференциязының дугайында «Тайбың бүгү делегейге тиилээр» деп документальдиг кино көргүзүү болган.

Е. ГОЛЫХ.

Мал ажылын экижидер херек

Колхозтарның ниитилештирген мал ажылын бүгү тала-биле хөгжүдер, ооң продуктулуун дыка бедидерин хандырары колхозчу бүрүзүнүң соңгаарладып болбас сорулгазы болур. Ындыг турбужа, чамдык колхозтар ниитиниң мал ажылын хөгжүдеринге кичээнгейни сула салып турар. Чаа-Хөл районнуң Кара-Тал сумузунда «Победа» колхозтуң малы багай ажаалгада туруп, ында ажылчын малдарның эдилели эң баык байдалда турар.

Колхозта 47 ажыл аттарының оорга-мойну ойбак, күжү арган. Ажыл аттарын бригадаларга быжыглап бербээн, ооң ужурунда ажыл аттарын ээ чокка арагалап мунар чоруктар бар. Кызыл-оол ыяш сөөртүп чорааш карагой аттың дуюун аштап турган улуг бижек-биле сиирин одура кескен үүлдер бар. Ол аът ам ажыл чок үр үеде турганының соонда ниитиниң чеминге хереглээрден өске ажык чок апарган. Колхоз баштаар чери ол аътты Кызыл-оолдан төлетирер ужурлуг турган.

Колхозтуң өшкү кадарчызы Борбак болгаш хой кадарчылары мал ажаалгазын суларадып, чаш малдарны эки ажаавайн турар. Хой, өшкүнү үргүлчү саар, ооң уламындан чаш анай, хураганнар арган болуп турар. Ол дугайын сумуда зооветажылдакчылар оваарыл көрбейн турар.

Ажыл аттарын ажыглаары-биле кады колхозтуң автомашиназын база-ла чөп ажыглавайн, үреп алганын айтыры чугула. Моон соңгаар ажыл аттарын, автомашиналарны чөп ажыглаарынче кичээнгей салыр херек.

Н. СУНДУЙ.

Кызыл хоорай чаагайжыдылгазында

Кызыл хоорайның чурттакчылары төрээн хоорайын чаагайжыдарынга идепкейлиг киржип турар.

ЧУРУКТА: автотранспорт конторазының коллективи Кызылдың үстүү кезээнде сеп кыдыын чалдап турары.

ЧУРУУ А. ЕРМОЛАЕВТИИ.

Колхозчуларның воскресниги

Таңды районнуң Элегесте колхозтар аразының суг күжү-биле ажылдаар электри станциязының тудуушкунунга чоокта чаа колхозчуларның воскресниги болуп эрткен.

Воскресниктиң киржикчилери боттарының демниг күш-ажылы-биле ында соңгаарладып болбас кыска үениң иштинде кылып күүсетсе чогуур элээн хөй чугула объектилерни кылыр талазы-биле станцияның тудугжуларынга улуг дузаны көргүскеннер.

Воскреснике 150 кижи киришкен. Аңаа Сталин аттыг колхозтан 64 кижи, «Тиилелге» колхозтан 43 кижи, Буденный аттыг колхозтан 18 кижи болгаш «Элегес» совхозтан 25 кижи кээп ажылдаан.

Воскресник бедик күш-ажылчы көдүрлүүшкүннүг эрткен. Электри станциязының тудуушкунун бо чылдың ноябрь 1-ниң бетинде доозуп болурунуң бүгү аргалары барын ол воскресник көргүскен. Колхозчулар шак ындыг воскресниктерни дыштаныр хүннер санында-ла чорудуп турарлар. Ол хүн болган воскреснике онза идепкейлиг ажылдаан эштер болза: Монастыршин, Кутасина, О. Кыргыс, Янгар, Телгермаа, Дазырбан, Бопанаш, Полина, Степанов, Дудкин болгаш оон-даа өскелер боттарының онаашкан участоктарынга ажылдап турган күш-ажылдың бедик бүдүрүкчүлүүн көргүзүп, кижи бүрүзү үлүг нормазын 120—150 хуу күүсеткеннер.

Электри станциязының тудуунда ажылдап турар эштер күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн хүн келген дудум-на бедидип турар. Ында тургузукчу күш-ажыл хайнып турар. Тудугжуларның ортузунда агитация-массалыг ажылдың бүгү хевирлери эки чоруп турар. Ында хана солуннар, агитхуудустар үнүп турар. Ында кызыл булун болгаш библиотека база бар. Чоокта чаа областың национал театрының артистери тудугжуларга концерт көргүскеш барганнар. Тудугжулар бо аразында элээн хөй кино-фильмнерни база көрген.

Районнуң партия, совет активтери тудугжуларга лекцияларны болгаш илеткелдерни кылып берип турар. Оларга сөөлгү үеде «Коммунизмниң улуг тудугларының дугайында», «Октябрьниң социалистиг Улуг революциязы Тываның ажылчы чоннарынга чүнү бергенил» деп темаларлыг лекцияларны номчаан болгаш бүгү делегейде болуп турар чүүлдерниң дугайында илеткелди кылып берген.

Колхозта уруглар яслизи

Улуг-Хем районнуң Баян-Кол суурда «10 дугаар улуг хурал» колхозта бо чылдың чазындан эгелеп уруглар яслизи ажытынган. Ында колхозчуларның 12 чаш уруглары туруп турар. Бистиң колхозтуң херээженнери ук яслиниң тургустунганының ачызында ховуда тарылга ажылынга, колхозтуң мал кыргылдазынга, огород ажылдарынга калбаа-биле киржип, ажылдап турарлар. Яслиде 2 айдан 3 хар чедир назынныг чаш уруглар бар. Колхозчу херээженнер эштер Бадрина, Бухтуева, Алышаева олар чаш уруглар азыраарынга ак сеткилдиг ажылдап турарлар, ынчангаш колхозчулар оларны мактап турар.

Б. БАГЫТ-ООЛ.

Колхозтарга күш-ажылдың сагылга-чурумун быжыглаар

Партия болгаш совет чазак колхозтарга күш-ажылдың механизастаашкынын бедидер дугайында чайгылыш чок сагыш салып турар. Колхозчу масса коллективтиг ажыл-агыйның артык күштүг үүлдеринге даянгаш, тарааның дүжүттүүн бедидерин, малдың баш санының көвүдээшкинин, ооң продуктулуунуң бедиишкинин чеьдип албышаан, ховуларда чүткүлдүг ажылдап турар.

1951 көдээ ажыл-агый чылында Таңды районнуң колхозтары часкы тарылганы чедиишкинниг эртиргеи, тарылга шөлүн элээн калбарткан, тарааның ажаалгазын экижиткен. Бо бүгүге бир дугаар ээлчегде МТС-те болгаш колхозтарда-даа өзүп турар техниканың бар болуп турары улуг ужур-дузалыг болган.

Элээн хөй колхозтарның ажыл-чорудулгазында улуг четпес чүве болза, күш-ажылчы кур-күштерниң долу ажыглаашкыны чок болуп турары болур. Колхозтарда бар турар ажылчын күштерниң мынчага чедирле шын ажыглаашкыны тургустунмаан. Коллективтиг ажыл-агыйлар күш-ажыл кылып шыдаар хөй санныг колхозчуларлыг болуп турар. Ындыг турбужа колхозтарның организас, ажыл-агыйын улам ыңай быжыглаарынга, колхозчу массаларының боттарының материалдыг байдалын бедидеринге дузалап турар сорулгаларны шиитпирлээринче ол күш четче мобилизастатынмаан.

Бо көдээ ажыл-агый чылында колхозтарның баштаар черлери болгаш партия эге организациялары бүгү күш-ажылчы күштү ажылче ёзулуг хаара тудуп шыдаваанын чугаалаарга-ла четчир. Чижээ, улгатыр катыштырган «Кызыл партизан» колхозтуң күш-ажыл кылып шыдаар 280 колхозчуларындан 15 колхозчулар бир дугаар чартык чылда ниитиниң ажылынга шуут киришпээн, ынчаарга 90 колхозчулар күш-хүннериниң минимумун чедир ажылдаваан. Сталин аттыг колхозтуң күш-ажыл кылып шыдаар 360 колхозчуларындан 100 кижи ниитиниң ажылдарынга шуут кандыг-даа киржилге чок болган, ынчаарга 19 колхозчулар күш-хүннериниң доктааткан минимумун чедир ажылдаваннар. Шак ындыг байдал өске-даа колхозтарда бар. Тодаргайлаарга районнуң 10 колхозтарындан 153 колхозчулар ниитиниң ажылынга шуут киришпээн болгаш 175 колхозчулар күш-хүннериниң минимумун күүсетпээн.

Ажылчын күжүн четче эвес ажыглаар чорук коллективтиг ажыл-агыйга улуг хора чедирип турар. Колхозтарда уруглар яслилери чок болуп турарындан херээженнер күш-ажылга эвээш киржип турар. Ленин аттыг, «Победа» колхозтарда уруглар яслилери мынчага чедир тургустунмаан. Ынчангаш колхоз кежигүнү элээн хөй херээженнер уругларын ажаап, бажыңнарынга олурар ужурга таваржып турар.

Бүгү колхозчулар ажылга чүгле үргүлчү үнерин эвес, харын олар доктаатынган иштики чурумну шыңгыы сагырын, ажылдың кандыгдаа участогунга доктаатынган нормаларын долдур болгаш ажыр күүседирин колхозтарның баштаар черлери чеьдип алыр ужурлуг.

Хову ажылынын, мал ажылының болгаш тудуг ажылының бригадаларының ажылын хүн-бүрү контрольдаары чугула. Колхозтуң баштаар черлери ниитиниң күш-ажылынга колхозчуларның киржилгезиниң дугайында айтырыгны үргүлчү билип, күш-ажылдың сагылга-чурумун үрен, ак-сеткилдиг эвес ажылдап турар эштерге хемчег көргүзүп турар ужурлуг. Ол контрольду чүгле бригадирлер, колхозтар даргалары болгаш колхозтарның баштаар черлери күүседир эвес, харын база районнуң көдээ ажыл-агый килдизи боттандырар ужурлуг.

Партия эге организациялары, коммунистер күш-ажылдың сагылга-чурумун дыңзыдар, колхозтарны организас, ажыл-агый талазы-биле улам ыңай быжыглаар дээш могаг-шыдар чокка демисежири чугула.

С. ТУШКОВ.

Четпес удуртулганы чайладыр

Таңды районда улгатыр катышкан «Кызыл партизан» колхоз бо чылдың тудуг ажылынче январь айда-ла эгелеп кирген. Тудугга хереглээр 3000 ажыг чудуктар тайгада кезип белеткетинген. Кадыр берт черлерден машина, аът-биле сөөртүр орукче ол ыяштан 1800 ыяш бөлдүнген. Оон 1200 ыяшты аңаа чонуп, бажың тударда чүгле кертиин кылгаш салыр кылдыр белеткээн.

Тудугга чугула манзы белеткээринче тайгаже 6 кижи ыяш дилер хүлээлгелиг үнген. Олар 200 чудукту хол-биле дилгеннер.

Колхозтуң тудугжулары 800 баш шээр мал кирер кажаалы болгаш мал ажаакчылары чурттаар чаа бажыңның тудуун доосканнар. Ынчалза-даа бо колхозта чуртталга бажыңнарының тудуушкуну кончуг кошкак. Чуртталга бажыңнарының тудуунуң темпизин экижидеринче колхоз баштаар чери сагыш салбайн келген. Оон хараазы-биле тудуг бригадазының деңнели куду.

Тудуг бригадазының бригадири эш Буруков тудуг бригадазының ажылын удуртур хүлээлгезин күүсетпейн турар. Оон херечизи болза, тудуг материалы белеткеп турар черге үш айның иштинде чаңгыс удаа келип, ында ажылдап турар колхоз кежигүннеринге кандыг-даа айтыышкын бербээн болгаш ажылдың күүселдезиниң дугайын сонуургаваан. Аңаа чүгле ийи, үш шак иштинде анаа-ла чугаалажыышкын кылгаш колхоз төвүнче дедир чана берген.

Колхозтуң тудугжулары мал кажаазы тудуп турда тудуг ажылын удуртурунуң улуу боду бажыңнга турган. Тудугга хаая келгенде базала тудуг дугайында айтыышкын, сүме бербес, харын ында ажылдап турар тудугжуларның ажылының шынары багай, ынчаңгаш күш-хүнүнге штрафтаар мен деп хөректенирден өске чүвези чок.

Бо колхозта ам-даа бежен колхозчулар сууржуң чуртталга чок, азы биеэги-ле самдар өглериндe чурттавышаннар. Ол колхозчуларны бажың-биле хандырар талазы-биле салдынып турар улуг сорулгага удур чорукту Буруков кылып турар. Оон тодаргай барымдаазы болза, чуртталга бажыңнарының тудуунче мырыңай сагыш салбайын, харын бажың чок улус бодунар бажыңдан тудуп алыңар дээр хөөннер бар.

Буруковтуң четпес ажылының дугайында район солунунга 2—3 удаа шүгүмчүлелдиг чүүлдер үнгеш. Ол чүүлдүң үнүн дыңнап, буруулугну хемчээн алырының улуу амдыгаа чедир сула чаңнадып турар. Оон туржук колхозтуң ниити хуралынга Буруковтуң ажылының четпезин илередип, ону бригадир хүлээлгезинден үндүрер деп шиитпирлеп турда колхоз даргазы эш Рудин ону камгалап алган болгаш ол хүлээлгезинде амдыгаа чедир тудугну удуртпайн турар.

Тудуг ыяжын белеткеп турар улусче сагыш салбас чорук колхоз баштаар черинде базз бар. Белеткелчилерни эш Рудин «хөй аъш-чем чиген силер» деп сөстер чугаалап, чем чүүлү-биле кызаар дээр янзы турган. База белеткетинген тудуг ыяжын дажыырынче колхозтуң 4 автомашиназын хаара тутпайн турар. Оон ужурунда ыяш дажыглалы багай, ол чоруктан тудугнуң бо чылын планы күүсетинмейн барып болур чүүлдерге чедирип турар.

Улгатыр катышкан «Кызыл партизан» колхозтуң тудуг ажылының четпес чоруун чайладырынче хемчеп албайн турар чорук, районнуң удуртур организацияларының четпес удуртулгазының барымдаазы болур. Ынчангаш ам сорулга, колхозтуң тудуг ажылын бедик деңнелге чедирип, колхозчуларны кыска хуусаның иштинде сууржуң амыдыралынче киирери чугула болгаш четпес ажылдыг колхозтуң удуртукчуларынга чогуур харыысалгазын хүлээдир херек.

С. СЫРАТ.

Мал чемнерин силостаары

Малга быжыг чем суурну тургузары ниитиниң мал ажылының улам ыңайгы өзүлдезиниң херээнде болгаш ооң продуктулуун бедидериниң херээнде кол сорулга болуп турар. Ниитиниң малынга чемнер белеткээриниң кол үүлдериниң бирээзи мал чемнерин силостаары болуп турбужа дыка хөй колхозтар мал чемнериниң силостаашкынын чорудар хамаан чок, харын чемнер силостаарының эрги тудугларын арыглап септээринге, чаа тудугларны кылырынга ам-даа эгелеп кирбээн. Улуг-Хем районнуң колхозтарынга 980 кубометр ишкир силостаашкын оңгарларындан чаңгыстыдаа септевээн, өске-даа районнарда септелге багай чоруп турар.

Мал чемнери бүдүрериниң чугула адырларының бирээзи силостаашкынның чугулазын өөренип көргеш, колхоз болгаш совхоз бүрүзү бо чылын мал чемнериниң силостаашкынын элээн улуг хемчээлге организастап, силос белеткээриниң планын элээн ажыр күүседирин хандырар ужурлуг.

Силостаашкын болза, черлик үнүштерни, тарымал сигеннерни, оларның уннарын, ногаа болгаш хову ажылының янзы-бүрү артынчыларын кышкы үеде шык хевээр камгалап алырының кончуг эки аргазы болур. Мал чемнерин силостаар чорук болза, тускай тарымал сигеннерден аңгыда корнеплодтарның болгаш ногааларның сыптарын, янзы-бүрү пок үнүштерин силос кылдыр ажыглаар, үр үеде камгалатынган шыктыг эки шынарлыг чемнерни алыр арганы берип турар.

Мал чемнерин силостаарының кол артык күштүг үүлдери болза, чаъс-чаашкынныг боран хүнерде безин шиңгээлдиг бүдүмелдериниң минимальдыг чидириглери-биле янзы-бүрү сигеннерден хөй санныг эң чугула чемнерни элээн чиик болгаш дүрген арга-биле белеткеп алыр арганы берип турары болур. Силостаан чемни мал чылдың кандыг-даа үезинде эки хөөнүг чиир.

Мал чемнерин силостаарынга тускай силос башняларын кылыр. Башняга чыткан чемнер хирленип баксыравас, ону ужулгаш ыңай бээр дажыглап, мал чемгереринге кончуг таарымчалыг.

Силос башнязы чок черлерге чемнерни оңгарларга болгаш траншейлерге силостап болур. Оларны хөрзүн адааның суглары куду черлерге кылыр. Оңгарларның болгаш траншейлерниң улуг бичези силостаар чемнерниң санындан хамааржыр. Ындыг болза-даа, оларның хемчээлин дендии бичеледип болбас, чүге дээрге, бичии оңгарлар болгаш траншейлер кылырга чидириглер хөй болур болгаш силостуң шынары баксырап болур. Траншейниң хемчээли мындыг болур: дооразы 2,5—3,5 метр, узуну 3,25—4,25 метр, ханызы 2,5—4 метр. Оңгарны ийикпе азы траншейни ханы каскан тудум-на силостуң шынары эки болур. Ындыг болза-даа, кончуг ханы каскан оңгардан, азы траншейден силосту уштуп алыры бергедей бээрин база бодаар херек.

Силос шыгжаар оңгарның азы траншейниң ханазын, дүвүн калбак манзы ийикпе, хыртың ыяш-биле чамап каан турар ужурлуг. Ханаларын, дүвүн ыяштап чамаваан оңгарга, траншейге шыгжаан силос довуракталып хирленгеш, бодунуң шынарын 25 хуу чедир оскүнар. Бир эвес оңгарның, траншейнин ханазынга, дүвүнге кылыр, дилген материал чок болза, чыраа-биле кылып болур.

Мал чемнерин силостап эгелээриниң мурнунда оңгарның, азы траншейниң ханазынга, дүвүнде кылган ыяшты суг-биле өттүрер ужурлуг. Бир эвес оңгарның, траншейниң ханазын, дүвүн суг биле өттүрбейн күргаг кааптар болза, олар агаар киирип үнүштерден шык тырткаш, чемнерни түдүдүптер.

Мал чемнериниң силостаашкынын кыска хуусаада чорудары чугула. Силостаашкынга хереглээр үнүштерни кадып кургаарының мурнунда чогуур өйүнде кескеш, силос шыгжаар оңгарже, траншейже доп-дораан сөөртүр херек. Чүге дээрге, эрте кескен сигеннер, эң эки хоолулуг силос белеткетинер. Силостаар сигеннерни баштай саван дооваар, силос дооваар херекселге үүрмектеп сигеннерин үүрмектевейн силосулуг мал чеми тыква, арбуз болза, чидиг демир хүүректи, кадыырны ажыглап болур. Сигеннерни 3 сантиметрден узун эвес кылдыр доорап үүрмектээр. Чүгле корнеплодтарның сыптарын, капуста бүрүлерин, ховунуң, шынаның кыска сигеннерин үүрмектевейн силос шыгжаар черге бүдүнге тырып шыгжап болур.

Силос салырын организастаарда силос оңгарын силостаар сигеннер-биле дүрген долдур тыраан тудум-на чидириглер эвээш болур болгаш эки шынарлыг силосту алыр деп чүвени бодаар ужурлуг. Силос оңгарын тырып долдурарын бир хүн иштинден эртирбезе чогуур. 50 тонна кире бээр хире улуг оңгарны, азы траншейни тырып долдурарының хуусаазын 1—2 хүн чедир болур. Силостаашкынның хуусаазын сагывас чорук траншейде силостап турар массаны үреп болур. Чижээ, Таңды районда «Революцияның чылбыыжы» колхоз ындыг байдал-биле 1950 чылда 25 ажыг тонна силосту үрегдээн.

Силостаар ногаан массаның эң улуг шыгы 65—75 хуу болур. Шыгы улуг мал чеми тыква, арбуз болгаш өске-даа үнүштерни силоскэ ажыглаарда кургаг саван кескиндизин, мякинаны немээрин сүмелеп турар.

Силос оңгарынче киирип тарыыр ногаан массаны бир дески кылдыр тарадыр салгаш, ооң соонда дыгыжадыр күш-биле тырыыр. Силос оңгарынче чемнерни эки дыгыжадыр тыраан дудум-на чемнер дүрген ажып, сүт кислотазының тыптырынга дузалаар. Сүт кислотазының ачызы-биле чем үр камгалатынып, бодунуң эки шынарын оскунмас.

Чемнер-биле долдур тыраан силос шыгжаар черни доп-дораан кырын дугдаар. Бир эвес ону дугдаарын саададыр болза, олче агаар киргеи чемнер доңуп, үрелир. Силостаан ногаан массаның оңгарының, траншейниң кырынга 6—8 сантиметр кылын шык мягкина азы хирээ кескиндизи төгер, ооң кырында каъдын 12—15 сантиметр өл элезин төккеш, ооң кырындан 40—50 сантиметр довурак төгер. Соок дыңзыг кыжын силостуң кырындан мягкина, саван, ыяш бүрүлери шып базырар.

Чемнерни силостаанының соонда 1,5—2 айлар болган соонда силос-биле малды чемгерип болур. Силостаанының түңнелинде ногаан чемнер бодунуң шынарын элээн өскертир, хлебтен кылган квас, кадырып кургадып каан фрукты, дузап каан огурец ышкаш тускай амданыг болгаш чыттыг апаар. Үрелген силос-биле малды чемгерери малдың кадынга хоралыг. Шын эвес силостаанындан үрелген дудум, чыдый берген силос-биле малды чемгерери шыңгыы хоруглуг. Эки силос-биле көдээ ажыл-агыйның бүгү малдарын болгаш кушту чемгерип болур.

Колхозтарның болгаш МТС-тернiң ниити күжениишкини-биле бо чылын мал чемнери кылдыр силостаарынга хереглээр сигеннерни кестирип ажаап алырынга болгаш силосту бодун салырының чорудулгазынга бүгү механизмнерни эки ажыглаарын хандырар ужурлуг. Оон-биле мал чемнери силостаарының күрүне планының чүгле сан талазы-биле эвес, күүселдезин харын силостуң шынарының экижидилгези чеьдип алдынар.

А. СОБОЛЕВА,

көдээ ажыл-агыйның область эргелелиниң улуг зоотехниги.

Эрзинде спорт ажылы чорувастаан

Спорттуң «Искра» ниитилелиниң район комитедин болгаш «Колхозник» деп спорт ниитилелиниң оргбюрозун Эрзин районга тургускандан бээр бо аразында кандыг-даа ажыл чорутпайн келген.

Бүдүрүлге, албан организация черлеринде база колхозтарда ол ниитилелдериниң коллективтерин анаа ёзу барымдаалап тургускулап каан боордан өске оларның хүрээленин өстүрер, спорт ниитилелинге чаа кижилер киирип алыр, спорттуң хекселдерин садып алыр, спорт шөлдерин тургузар болгаш база чурттакчы чоннуң ортузунга танылыга ажылын чорутпайн турар.

Спорт болза, кижилерниң ылангыыаныяк өскенниң кадыын база күш-ажылчы мөзү-шынарын дадыктырыр, быжыглаар болгаш Төрээн чурттуң камгалалынга улуг ужур-дузалыг ынчангаш большевик партия болгаш совет чазак спорт ажылынче улуг кичээнгейни салып турар болгай.

Аныяк салгакчыларны коммунистиг ёзуга кижизидериниң база бир хевири спорт ажылын ВКП(б)-ниң болгаш комсомолдуң Эрзин райкомнарының талазындан херекке албайн турары шын эвес.

И. КҮНЗЕН.

АКШ-тың КНО-да төлээлекчизи Остинге Я. А. Маликтиң болгаш С. К. Царапкинниң чагаалары

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). КНО-да ССРЭ-ниң төлээлекчизи Я. А. Малик июль 3-те КНО-да АКШ-тың төлээлекчизи Остинге чагаа чоруткан деп Катышкан Нациялар Организациязында ССРЭ-ниң төлээ чери КНО-нуң секретариадынга июль 6-да медеглээн, Я. А. Маликтиң чагаазында чугаалап турары болза:

«Дээрги элчин! Дараазында айтырыг талазы-биле бо чагааны силерге бараалгадырым болза:

Бо чылдың июнь 30-де эртенгиниң 11 шакта КНО-да ССРЭ-ниң төлээ чериниң бажыңынга (680, Парк авеню) 20 хире билдинмес бөлүк кижилер өжээн хараан илдеп сагыш-бодалдыг келген. Оларныңбиле харугда төлээ чериниң бажыңынга элээн каш полицейжилер база чеңдип келген. Үстүнде айытынган кижилер төлээ чериниң бажыңынче кирер эжик аксынга мөөңнежип, өжээнниг янзы-бүрү чүүлдер алгыржып, хулиганнап, төлээ чериниң бажыңынче кирип болгаш оон үнүп турган кижилерге шораажып турганнар. Хулиганнап турган ол кижилерниң чамдыызы, ооң-биле кызыгаарлатынмайн, чоокта турган полицейжилер көрүп турда-ла база ук полицейжилерниң оларны ыыт чок байдал-биле амдажытканы-биле төлээ черинге материалдыг когаралды чедиргеннер, чүл дизе, төлээ чериниң бажыңының кирер эжик чанынга турган төлээ чериниң ийи автомашиналарын бирле янзының чидиг чүве-биле ханызы-биле болгаш эндере шыйбактап каапканнар.

Үстүнде айытынган чүүлдер-биле холбаштыр, дээрги элчин силерден дилээрим болза, КНО-да ССРЭ-ниң төлээ чериниң бажыңының чанынга июнь 30-де хулиганнап турган кижилерни истеп тывар болгаш харысалга хүлээдир талазы-биле база оларның чедирген когаралдарын төлеп бээр талазы-биле дораан хемчег алырын, а ол ышкаш ындыг чүүлдерни моон соңгаар болдурбас талазы-биле хемчегден ап көрүнер.

Бодунарның алган хемчеглериниң дугайын менээ дыңнадып көөр силер».

КНО-да ССРЭ-ниң төлээ чери июль 9-та КНО-нуң секретариадынга чагаа чоруткан. КНО-да ССРЭ-ниң төлээлекчизиниң хүлээлгезин күүседип турар С. К. Царапкин июль 9-та КНО-да АКШ-тың төлээлекчизи Остинге дараазында чагааны чорудуп берген деп КНО-да ССРЭ-ниң төлээ чериниң ук чагаазында чугаалап турар.

«Июль 7-де 16 шак 45 минутада ССРЭ-ниң КНО-да төлээ чериниң бажыңынга билдинмес хөй бөлүк кижилер (60—80 хире кижилер) чеңдип келген. Оларның чамдыызы ук төлээ чериниң бажыңының чанынга июнь 30-де база хулиганнап турганнар болгаш оларның дугайын КНО-да АКШ-тың миссия черинге ССРЭ-ниң төлээ чери июль 3-те база медеглээн.

Июль 7-де ол чоруктар база катап катаптаан: үстүнде айытынган кижилер төлээ чериниң бажыңының чанынга мөөңнежип, үргүлчү янзы-бүрү өжээннинг алгылар алгырып, хулиганнап, ук бажыңның чанынга 8—10 полицейжилер көрүп турдала төлээ чериниң бажыңынче кирип болгаш оон үнүп турган кижилерге шорлуп турганнар. КНО-да ССРЭ-ниң төлээ чериниң соңгазының шуут чанынга ол кижилерниң үргүлчү алгы-кышкызы төлээ чериниң доктаамал ажылын бускан. Ынчангаш, АКШ-тың миссиязы бодунуң кичээнгейин дараазында мындыг фактыже салыры эргежок чугула деп ССРЭ-ниң төлээ чери санап тур, чүл дээрге, кезек полицейжилер төлээ чериниң бажыңынга үстүнде айытынган бөлүк кижилерниң аңаа көстүп кээриниң мурнунда, 15—20 минута бурунгаар, чеңдип келген болганда, КНО-да ССРЭ-ниң төлээ чериниң бажыңының чанынга болдунган хулиган чыышкынның дугайын америк эргечагыргаларга баш-бурунгаар-ла билдингир турган-дыр.

Катышкан Нациялар Организациязында Совет Социалистиг Республикаларның Эвилелиниң төлээ черинге удур ындыг өжээнниг хулиган чоруктарның катаптап турары болза ук төлээ чериниң июль 3-теги чагаазында дилегниң талазы-биле АКШ-тың эрге-чагыргалары кандыг-даа чогуур хемчеглер албаандыр деп чүвени херечилеп турардыр.

Ооң хараазы-биле, ССРЭ-ниң төлээ чери КНО-да АКШ-тың миссиязынга июль 3-те чоруткан чагаазында бодунуң дилээн катаптаар ужурлуг апаар болгаш КНО-да ССРЭ-ниң төлээ чериниң бажыңының чанынга июнь 30-де, июль 7-де хулиганнап турган кижилерни доп-дораан истеп-тыпкаш, дүрген харысалга хүлээдирин, а ол ышкаш ындыг чоруктарны моон соңгаар болдурбазының дугайында чедингир хемчеглерни алырын шиитпирлиг негеп тур.

Кандыг хемчеглериниң алдынгаын менээ дыңнадып көөр силер».

Барыын Германияда улустуң саналын айтырылгазы

БЕРЛИН. Катап боо-чеспеглээшкинге удур болгаш 1951 чылда Германия-биле тайбыңның керээзин чарар дугайында улустуң саналын алыр чорук Барыын Германияда чедиишкиннии-биле үргүлчүлевишаан.

Барыын Германияда саналын айтырган бүгү-ле чурттакчыларның, ооң иштинде Саар өблазын катай алырга, улустуң санал айтырылгазының эгелээнинден бээр эрткен ийи айларның иштинде катап боочепсеглээшкинге удур 88,58 хуузу бадылаан. Бо үениң иштинде Барыын Германияның улуг-улуг хоорайларының саналын айтырган чурттакчыларының 90 хуузу катап боо-чепсеглээшкинге удур бадылааннар. Барыын Германияның көдээ суурларының ортузунда чоруткан улустуң саналын айтырылгазының көргүскени болза, тараачыннарның болгаш көдээ ажыл-агыйның ажылчыннарының хөй кезии Аденауэрниң чазааның чорудуп турары катап боо-чепсеглениишкиннинің политиказындан ойталап, аңаа удур бадылап турар.

(СЭТА).

Барыын Германияда болгаш Барыын Берлинде улустуң саналын айтырылгазы

БЕРЛИН. Полицияның өлүрүкчү чоруу күштелип турза-даа, катап боо-чепсеглээшкинге удур болгаш 1951 чылда Германия-биле тайбыңның керээзин чарары дээш улустуң саналын алыр чорук Барыын Германияда болгаш Барыын Берлинде чедиишкинниг үргүлчүлеп турар. Июнь айның сөөлгү ийи хүннериниң иштинде Барыын Германияның 38.489 чурттакчыларының саналын айтырган, оларның иштинден катап боо-чепсеглээшкинге удур болгаш тайбыңның керээзин чарары дээш 35.482 кижи бадылаан, азы саналын айтырганнарның 92 хуузу болур.

Барыын Берлинге 24 шак дургузунда 4.844 кижиниң саналын айтырган. Оларның иштинден катап боо-чепсеглээшкинге удур болгаш 1951 чылда тайбыңның керээзин чарар дээш 4.258 кижи бодунуң бадылалын берген.

(СЭТА).

Грециядa күрүне албан хаакчыттарының ажыл соксадыышкыны үргүлчүлеп турар

АФИНЫ. Грециядa күрүне албан хаакчыттарының ажыл соксадыышкыны үргүлчүлевишаан турар. Ажыл соксадыышкынынга чартык күрүне албан черлериниң болгаш хөй ниити организацияларының (страхование кассаларының, радиостанцияларының, янзы-бүрү кооперативтериниң болгаш өске-даа черлериниң) бүгү албан хаакчыттары катышкан.

Салоник, Янины, Трикаала, Родоса болгаш өске хоорайлардан кээп турар телеграммаларда губерния албан черлериниң албан хаакчыттары ажыл соксадыышкынында киржип турарын база дыңнадып турар.

Күрүне албан черлериниң профэвилелдер федерациязының күүсекчи комитединиң парлап үндүрген дыңнадыында чазактың каржы хемчеглериниң дугайында удурланыышкынны илередип турар, ол удурланыышкынның үнген чылдагааны болза, 1931 чылда күш чок болу берген реакциялыг хоойлуну үндезилээш ол федерацияның күүсекчи комитединиң кежигүннеринге удур кеземче херээнге удурланган.

(СЭТА).

Кореяда болуушкуннар

Улустуң армиязының Кол командылалының дыңнадыы

ПХЕНЬЯН. Кореяның улус-демократтыг республиказының Улустуң армиязының Кол командылалының июль 14-те медээлеп турары болза, Кореяның Улустуң армиязының кезектери кыдат эки-турачыларның сырый деткимчези-биле америк-англи интервентилерниң болгаш лисынманчы армияның шериглеринге улуг чидириглерни чедирерин уламчылавышаан.

ПХЕНЬЯН. Кореяның улус-демократтыг республиказының Улустуң армиязының Кол командылалының июль 15-те медээлеп турары болза, Кореяның Улустуң армиязының Кол командылалының кезектери кыдат эки-турачыларның сырый деткимчези-биле америк-англи интервентилерге болгаш лисынманчы сатыныкчы армияның дириг күжүнге болгаш техниказынга улуг чидириглерни таварыштырбышаан, тулчуушкуннарны үргүлчүлеп турар.

(СЭТА).

Синьхуа агентилелиниң дыңнадыы

ПЕКИН. Пхеньяндан Синьхуа агентилелиниң дамчыдып турары болза: Синьхуа агентилелиниң корреспондентизиниң Кореяның Улустуң армиязының кол штабындан болгаш кыдаттың эки-турачыларының штабындан алган медээлери-биле алырга, Катышкан Нациялар-ның төлээлери Кореяга тайбыңчыдылга дугайында чугаалажыышкыннарга бо хүн Кореяга келбээн, ынчангаштың чөвүлел хурал болуп шыдавайн барган.

(СЭТА).

Кореяга тайбыңчыдылга дугайында чугаалажыышкынга

ПЕКИН, июль 12-де (СЭТА). Суньхуа агентилелиниң Пхеньяндан дамчыдып турары болза:

Бо хүн 15 шакка чедир-ле тайбыңчыдылга дугайында чугаалажыышкыннарны уламчылаары-биле америк таланың төлээлериниң Кэсонга чеңдип келген дугайында Пхеньянга кандыг-даа медээлер кирбээн. Ынчангаштың Синьхуа агентилели Кореяның Улустуң армиязының кол штабынга болгаш кыдаттың улустуң эки-турачыларының штабынга айтырыг салган, моон адаанда фактылар дугайында аңаа дыңнатканы болза:

Дүүнгү хуралга америк таланың төлээлери чугаалажыышкыннарны чырыдары-биле корреспондентилер дугайында айтырыгны көдүрүп үндүрген болгаш ооң даартагызында хүнде ол сорулга-биле Кэсонга 20 корреспондентилерниң келирин чөпшээреп турарын негээн.

Чөптүг принципке үндезилээш, чугаалажыышкыннар-биле холбашкан бүгү айтырыглар талазы-биле ийи таланың аразынга дугуржулга чеңдип алдынган турар ужурлуг, ынчангаштың Кореяның Улустуң армиязының болгаш кыдат эки-турачыларның төлээлери америк негелдени көөрүн аазаан болгаш бо хүн 6 шак 45 минутада Кореяның Улустуң армиязының болгаш кыдаттың улустуң эки-турачыларының харылзаа офицерлери бо айтырыгны көрген түңнелиниң дугайын американнарга дыңнаткан. Ында чугаалап турары болза, ийи таланың корреспондентилери чугаалажыышкыннарны чырыдары-биле Кэсонга чогуур үезинде кээп болурун Кореяның Улустуң армиязының болгаш кыдаттың улустуң эки-турачыларының төлээлери чөпшээрээн. Тайбыңчыдылга дугайында чугаалажыышкыннар үезинде дугуржулга чеңдип алдынары-билек корреспондентилерге байыр чедирер апаар. Ындыг болза-даа, америк тала ол тускай харыыны тоовайн бот-боттарынга тааржыр принципти үреп, мегелээриниң болгаш күжээриниң тактигинге кирип, 7 шак 45 минутада 20 корреспондентилер болгаш америк төлээлериниң 65 кежигүннерин сөөрткен автомашиналар колонназын Кореяның Улустуң армиязының болгаш кыдаттың улустуң эки-турачыларының холунда туруп турар Кэсоннуң чөөн чүгүнде Панменьтяньче туразы-биле чоруткан. Чугаалажыышкыннарны чырыдар корреспондентилер дугайында дугуржулганы ийи тала амдаа чеңдип албаан чүве төлээде, корреспондентилериниң кирерин чөпшээревээн деп Панменьтяньде туруп турар харылзаа ажылдакчылары оларга дыңнаткан. Дугуржулга чеңдип алдынган соонда кежигүннериниң болгаш төлээлериниң ажылдакчыларының келириинге кандыг-даа моондактар турбас.

Америк төлээлериниң кежигүннери болгаш ажылдакчылар кандыг-даа чылдагаан чогу-биле корреспондентилер-биле кады база дедир ээп чоруй барган. Оларның чорудулгазы бо хире бодал чок болуп турдала, америк төлээлериниң удуртукчузу харын удурланыышкын чарлаан. Делегейниң хөй ниитилелин мегелээр болгаш бот-боттарының аразында дугуржур принципти үрээнилээш харысалгадан чайлаарын сралдашпышаан, олар төлээ кежигүннерин ажылдакчылар-биле холуурун оралдажып, ооң-биле чугаалажыышкыннарны узадыр боттарының сорулгазын чажырарын оралдажып турган.

Бистиң корреспондентивистиң демеглеп турары болза, июль 10-да генерал Риджуэй чугаалажыышкыннарның чедиишкиннинг болурунга шаптык болур хире кандыг-даа чүве турбас деп медеглээн. Ындыг болза-даа ам американнар корреспондентилер дугайында айтырыг ужурунда тайбыңчыдылга дугайында чугаалажыышкыннарны түр үеде соксадып турар. Америк тала тайбыңга күзел чок тур дээр чамдык чигзиниглер туруп турар.

Нью-Йорк радиозунуң медээзи

НЬЮ-ЙОРК. Нью-Йорк радиозунуң медээзинден алырга, «дайын чорудулгаларын соксадыр дугайында Кэсонга чугаалажыышкыннар дугуржулганы чаргыже чедир». Кореяга дайын чорудулгазын уламчылаар деп интервенти шериглерни генерал Риджуй кыйгырган.

(СЭТА).

Интервентилериниң Кореяда араатанзыг чоруктарының дугайында материалдарның чыылдазы

ПХЕНЬЯН. Кореяның улус-демократтыг республиказының пропаганда болгаш культура министерствозунуң чанында даштыкы-биле культур харылзаазының килдизи америк интервентилериниң Кореяда араатанзыг чоруктарының дугайында документальдыг материалдар чыылдазын парлап үндүрген. Америк агрессорларның болгаш Ли Сын Манның бөлүүнүң кем буруулуг херектерин истеп-хынаарының болгаш оларның таварыштырган когаралдарын тодаргайлаарының талазы-биле ада-чурттуң демократтыг чаңгыс фронтузунуң Төп Комитединиң хамык дыңнадыглары чыылдада кирген.

Америк империалистер Кореяны американың колониязы болгаш Азияның хосталгага ынакшылдыг улустарынга удур дайын чорудар плацдарма кылып алыр деп турар бодалын, дайынны бужар баык аргалар-биле чорудуп турарын чыылданың материалдары тодаргай болгаш шынныг көргүзүп турар. Олар камгалал чок тайбың хоорайларны болгаш суурларны, фабрик болгаш заводтарны, школаларны болгаш эмнелгелерни черлик ёзу-биле бузуп үрегдеп, Кореяның тайбың чурттакчы чонун өлүрүп чок кылып турар. «Ол дерзии араатаннарның чораан черлери—ээн куруг черлер болуп артып турар» деп чүвени чыылдада чугаалап турар.

Ада-чурттуң демократтыг чаңгыс фронтузунуң комиссиязы корей улуска удур америк империалистериниң кем буруулуг херектериниң дугайын дыңнадыр болгаш тайбыңга ынакшылдыг улустар КНО-нуң тугу-биле боттарының кылган кем буруулуг херектерин чажырып, даштыкы интервентилерниң болгаш корей реакционерлериниң кем буруулуг чоруктарын буруу шаап көөр деп чүвеге идегеп турар.

(СЭТА).

Корей солун бүгү-делегей херээженнериниң демократтыг федерациязының комиссиязының илеткелиниң дугайында

ПХЕНЬЯН. «Минчжу чосон» солун, Кореяда америк-англи интервентилериниң үүлгедиин истеп-тодарадыр талазы-биле бүгү делегей херээженнериниң Демократтыг федерациязының комиссиязының илеткелин тайылбырлавышаан мынчап бижип турар: комиссияның илеткели дээрге америк чазактың дужаалы-биле бистиң черивисче шургуп кирип келген, дижинге чедир чепсегленген интервентилериниң аг-шериниң Кореяда үүлгедип турар чүдек-бужар үүлгедиишкиннериниң дугайында арын нүүрнүң, шынның үнү-дүр. Агрессорларның Кореяда кем-херектери тайбың чурттакчыларны ол интервентилериниң массалыы-биле өлүрүп турарынга бүгү чурттарның бөдүүн кижилериниң кылын хайындырган, Дайынны соксадыр болгаш даштыкы шериглерни Кореядан үндүрер дугайында ук комиссияның негелдезинге корей улус бодунун үнүн катыштырып турар.

«Кижи амытанның мораль талазы-биле бүгү-ле өй-чижээн дорамчылап, бистиң чуртувуска каржы үүлгедиишкиннерни кылган дайын херектээннерин шаажылаарын корей улус негеп турар. Бис интервенцияга удур, тайбың дээш бис. Корея корейлерге!» — деп ук солун түңнелинде ынчап бижээн.

(СЭТА).

АКШ-тың компартиязының удуртукчуларын кам-хайыра чок аажылап турарынга Индонезияның хөй ниитизи удурланып турар

ГААГА. Джакартадан алдынган медээ-биле алырга, Индонезияның коммунистиг партиязының Төп Комитеди АКШ-тың коммунистиг партиязының 11 удуртукчуларын шиитпкенинге удур шыңгыы удурланыышкынны илередип турар ажык чагааны АКШ-тың президентизи Трумэнге чоруткан. Коммунистиг партияның Төп Комитеди ук шиитпкелди күш чок болдурарын негеп турар. Индонезияның коммунистиг партиязы Индонезияның болгаш бүгү делегейниң тайбынга ынакшылдыг бүгү кижилерин ол шиитпкелди күш чок болдурарын болгаш АКШ-та демократтыг хосталгаларны катап тургузарын дарый чедип алырынче кыйгырып турар.

Ол ышкаш Индонезияның коммунистиг партиязының Төп Комитеди АКШ-тың компартиязының Национал Комитединче телеграмма чоруткан. Ук телеграммада Индонезияның коммунистиг партиязынчы АКШ-тың ажылчы чону-биле эпсеткил катыжыышкынын илередип турар.

Америк компартияның удуртукчуларын тудуп хоругдаанынга Ирландияның ажылчыннары удурланып турар

ПРАГА. Телепресс агентилелиниң Дублинден медеглеп турары болза, ирланд ажылчыннар Лигазының күүсекчи комитеди резолюция хүлээп алган. Ук резолюцияда АКШ-тың компартиязының удуртукчуларын тудуп-хоругдаанынга удур шыңгыы удурланыышкынны илередип турар.

АКШ-тың компартиязының удуртукчуларын тудуп-хоругдаан болза, америк улустуң демократтыг хосталгаларын Уолл-стриттиң монополистериниң узуткаар дээн сорулгазы-дыр деп көөр ужурлуг деп ук резолюцияда бижип турар.

Америк компартияның удуртукчуларын тудуп-хоругдаан чорук тайбың камгалакчыларының өзүп турар шимчээшкинин монополистериниң базар дээн база бир оралдажыышкыны болуп турар. Америк реакционерлериниң ол үүлгедиглеринге харыы болза, тайбың камгалалының бүгү-делегей шимчээшкининге бүгү чурттарның улустарының катыжыышкынын быжыдары бодур ужурлуг.

(СЭТА).

Чаа француз чазак тургузар дугайында чугаалажыышкыннар

ПАРИЖ. Француз республиканың президентизи Венсан Ориоль чаа чазак тургузар дугайында янзы бүрү парламенти бөлүктериниң төлээлекчилери-биле чугаалажыышкын кылып эгелээн.

Эң баштай Ориоль «Тараачын болгаш социал чорудулганың» партиязының төлээлерин хүлээп алган, олар премьер-министрге саң министри турган Морис Петшаның кандидатуразын деткиир бис деп президентиге медеглээннер.

Ооң соонда президент Франциянның коммунистиг партиязының Жак Дюкло баштаан парламенти бөлүүн хүлээп алган.

Елисей ордузундан чоруурда Жак Дюкло парлалга төлээлерингe медеглээни: «Соңгулданы шын эвес меге аргалар-биле чорутканының түңнелинде соңгукчуларның күзелсоруун канчап-даа хандырбас парламентини соңгаан деп республиканың президентизинге хамыктың мурнунда чугаалаан бис. Социалистиг партия-биле блокташканының түңнелинде парламентиге меге аргалар-биле соңгутурган реакциялыг хөй кезээниң чамдык кажар аргаларының уржуу-биле демократтыг хосталгалар улуг айыылга таваржып турар деп демдеглээн бис».

Ол кажар аргаларның сорулгазы—генерал де Голльди болгаш ооң партиязын эрге-чагыргага кирер орукту салып турар деп Дюкло демдеглээн.

«Национал хамаарышпас чоруктун, социал депшилгенин, демократтыг хосталгаларны болгаш тайбыңны камгалаар политиканы чорудар үүгле шак ындыг чазакка Франциянның коммунистиг партиязы идегелди көргүзүп болур деп Дюкло республиканың президентизинге медеглээн бис дээн.

Парламенти эргелерни камгалаар болгаш улус массаларның негелдезин харыылаар саналдарны деткиир бистиң быжыг бодалывыстың дугайын дыңнаткан бис».

Беш улуг күрүнелер аразынга Тайбыңның пактызын чарар дугайында чугаалажыышкыннар эгелээн турарын коммунистиг партияның парламенти бөлүү президентиниң мурнунга тургускан деп Дюкло түңнелинге медеглээн.

Республиканың президентизи өскедаа парламенти бөлүктерин база хүлээп алыр.

(СЭТА).

Барыын Германияда шериг-далай күштерин тургузуп турар

БЕРЛИН. АДН агентилелиниң дамчыдып турары болза, барыын-герман шериг-далай күштериниң чаа штабының турар чери болуп турар Нейштадт хоорайга (англи эжелеп зонаның Любек бухтазы) «далай кызыгаар камгалалының килдизи» деп чажыт ат-биле чагдынган килдиске шериг-далай күштериниң чаа бир дугаар кезектери чеңдип келген. Гитлержи шериг-далай флодунуң 100 офицерлери болгаш унтер-офицерлери турганнардан кезектер болза, Нейштадтка шериг-далай флодунга чаа чыгганнарның дайынчы белеткелин чорудары-биле баштайгы хемчеглерни ап чорудар.

Барыын Герман шериг-далай флодунга тургузары-биле чаа тургускан катыжыышкыннарны Нейштадтка чурталга талазы-биле таарыштырып тургусканнардан бо чылдың чайынының төнчүзүнде «шериг-далай пароходтарының чорудулгаларынга белен» шериглерни таарыштырып тургускан турар.

(СЭТА).

Японияда полицияның дүржок чоруу

ЛОНДОН. Рейтер агентилелиниң Токио корреспондентизиниң медээзи-биле алырга, Японияның полициязы Ренген Цусин агентилелиниң бүгү Японияда салбырларынче халдаашкынны кылган болгаш ол агентини бодунуң ажылын соксадырын дужааган. Амгы үеде агентилелдиң 20 хире салбыры хагдынган.

(СЭТА).

Харыысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл Щетинкин кудумчузу, бажың, 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харыысалгалыг редакторнуң 3—62; харыысалгалыг редакторнуң оралакчызының, партия амыдыралының, культура, литература болгаш уран-чүүл килдистериниң—3—88; харыысалгалыг секретарьниң, пропаганда болгаш агитация, көдээ ажыл-агый, үлетпүр болгаш транспорт, чагаа килдистериниң—3—68; иштики информация, бухгалтерияның—3—65.

БО1197 Облкүүскомнуң типографиязы